

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUČINJEVA ULICA 6 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 — Izhaja vsak dan opoldne — Mesečna naročnina 11.— Kr. za inozemstvo 15.20 Kr
IZKLJUCNO ZASTOPSTVO za oglaševanje iz Kraljevine Italije in inozemstva ima
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO
Računi pri poštno čekovnem zavodu:
Ljubljana št. 10-351
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Uspešni letalski napadi na sovražna zbirališča

Zavrtnjeni izpadi sovražnih izvidnic — Italijanska torpedovka potopila angleško podmornico

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 19. septembra naslednje 845. vojno poročilo:

Zavrtnjeni so bili izpadi sovražnih izvidniških elementov v južnem odseku egiptskega bojišča.

Italijanske in nemške letalske skupine so na področju sovražnega zaledja s silovitimi bombardiranjem in obstreljevanjem s strojnimi napadale oklepne kolone in jim prizadele znatne izgube.

V živahnih letalskih spopadih so bili sestreljeni 3 britanski lovci.

Med nočnim letalskim napadom na Tobruk je protiletalska obramba trdnjave sestrelila 1 letalo.

Sredozemlju je naša torpedovka v spremstvu nekega konvoja pod poveljstvom fregatnega poročnika Maria Depetrisa potopila sovražno podmornico.

Glavni stan Italijanskih Oboroženih sil je objavil 20. septembra naslednje 846. vojno poročilo:

Italijanski in nemški letalski oddelki, ki so poleteli v zaporednih valovih nad zaledjem egiptске fronte, so tudi večerj z vidnimi uspehi napadali zbirališča sovražnikovih motornih vozil.

Eno angleško letalo so sestrelile protiletalske baterije naše divizije.

Na letališču v Mikabi je oddelk naših bombnikov povzročil znatne požare.

Sovražnikov napad na Navarrino v Grčiji ni povzročil škode.

Nekaj bomb so preteklo noč angleška letala odrgla v okolici Catanije in Licate, ne da bi povzročile žrtve. Eno izmed sovražnikovih letal je v plamenih treščilo na zemljo blizu Sattolice Eraclee (Agrigento). Eden izmed novozelandskih letalcev, ki se je s padalom vrnil iz letala, je bil ujet.

Gibraltar v trajnem strahu

Madrid, 20. sept. s. Iz Algecirasa se doznava, da znak za nevarnost še vedno pla-pola na kapitanstvu pristanišča v Gibraltar.

Milan borcev na fronti

Navdušene manifestacije ob odhodu vlaka s 50.000 zavoji
za vojske ob prisotnosti Eksc. Vidussunija

Milan, 20. sept. s. Zvečer je odšel vlak na vzhodno fronto s 50.000 zavoji, ki jih je prebivalstvo zbralo in poslalo borcem kot simbolično potrditev naklonjenosti in hvaležnosti Milančanov do vojakov. Vlak je odšel ob manifestaciji zvestobe do Duceja in vere v zmago, 40 vagonov vlaka je bilo obdanih s trobojnicami in napisi, proslavljajočimi Vlado, Duceja in Oboroženo silo. Na kolodvoru so tajnika Stranke sprejeli prefekt, Zvezni tajnik, poveljujoči general teritorialne obrambe in vsi zastopniki civilnih in vojaških oblasti ter hierarhi Fašista prvenca. Navzoč je bil tudi predsednik narodnega združenja bojnikov, imenitnik zlate kolajne Amilcare Rossi. Tajnik Stranke je najprej pregledal številno skupino bo-jnikov, nakar so se fašisti in milanski borci strnili okrog njega v navdušeni manifestaciji za Duceja.

Eksc. Vidussuni se je razgovarjal z Zveznim tajnikom, županom, s predsedniki pokrajinskih zvez invalidov in bojevnikov ter z vojnimi slepecem, imenitnikom zlate kolajne Borsanijem, ki spremlja vlak kot zastopnik mesta. Nato se je ljubezljivo pomudil pri skupini mater v vojni padlih junakov in jih tolažil s ponosnimi besedami, na katere so matere odgovorile z navdušenim izpričanjem zvestobe. Tajnik Stranke je nato odšel v vojaško okrepilnico, kjer so ga tudi navdušeno pozdravljali. Kratko bivanje tajnika Stranke je poteklo ob neprestanih manifestacijah ljudstva, ki mu je tajnik Stranke posvetil prirčno zanimanje.

Ko je Eksc. Vidussuni stopil v vlak, je ljudstvo ob zvokih godb, ki so igrale himne domovine in revolucije, neprestano vzklakalo Duceju, Oboroženim silam in fašistični Italiji. Zmago napovedujoče vzklakanje je bilo voščilo pozdrav mesta Milana, hrabrim borcev italijanskega ekspedicijskega zbora v Rusiji.

Zgled Fašizma

Bukarešta, 20. sept. s. List »Porunca Vremii« piše ob otvoritvi družini posvečene ure v italijanskem radiu, da predstavlja za Fašizem družina silo na notranji fronti, katero je treba vedno bolj utrjevati, ter poudarja, da je Mussolini posvetil ob svo-jega prihoda na oblast največjo pozornost politiki za zaščito rase in pospeševanju rojstev. Fašistični režim je popolnoma uredničil dejstvo, da je število moč. Po Italijanskem vzgledu se lahko naredi dragoceni zaključki. Vprašanja čistosti, ohranitve in množitve rase so del dolžnosti, ki jih mora vsak narod nujno rešiti po vzgledu Fašizma.

Delo italijanske žene za domovino v orožju

Budimpešta, 19. sept. s. »Budapesti Ertesito« posveča danes poseben članek delavnosti italijanske žene za domovino v orožju. V tem članku se naglašja, da je delo italijanske žene, vključene v fašističnih organizacijah, vredno te najvišje organizacije. V velikem delu je zaslu-ga italijanske žene, ki jo podžiga goreča privrženost domovini, da je notranja fronta čvrsta in neporušena. Zenske fašistične

ju, ki je v stalnem znamenju alarma. Nervoznost je vedno večja, letalstvo in mornarica sta neprestano v gibanju. Preteklo noč so se čule od 21.30 naprej številne eksplozije iz ožine, najbrže zaradi globinskih bomb, ki so jih metali angleški rušilci. V gibraltarsko pristanišče je prispela neka ameriška podmornica, ki je bila hudo poškodovana in so jo morali spraviti v ladje-dolnico.

Hud udarec angleškemu ugledu

Tanger, 20. sept. s. Ves maroški tisk opozarja na drznost italijanskih mornar-jev ob novem vdoru v gibraltarsko trdnjavo. Odlični podvig je naredil ogromen vtis zlasti med domačim prebivalstvom. Domačin in evropske kolonije soglasno priznavajo, da je bil z velikim uspehom italijanske vojne mornarice zadan nov hud udarec angleškemu ugledu.

London išče krivice

Tanger, 20. sept. s. Po vesteh iz Gibraltarja je angleška vlada zahtevala od po-veljnika trdnjave, naj takoj prijavi odgo-vorne ljudi, ki so zakrivali nedoumljivo in obžalovanja vredno malomarnost. V kro-gih poveljništva se niti ne skuša prikriti, kakšen vtis je narela bliskovita akcija napadalnih sredstev italijanske Mornarice. Niti ne prikrivajo zahtev iz Londona, po katerih je odgovorno za ta dogodek celotno poveljništvo trdnjave in nad polovi-ca garnizije. Glede potopitve parnika »Ra-vens Point« poročajo, da so morali opo-stiti pričeta reševalna dela, kajti torpedo napadalnih sredstev italijanske Mornarice je parnik dobesedno razkraj in povzročil eksplozijo municije. Parnik je bil name-njen v neko pristanišče v Gvinejskem za-livu. Angleška letala neprestano krožijo nad gibraltarsko ožino, kar je znak, da po-veljništvo trdnjave nima več mirnega spanja.

Zahvala in pozdrav poljedelcev Duceju

Rim, 20. sept. s. Duce je dobil iz Pla-cenze naslednjo brzojavko:

»Ob priložnosti 50-letnice svoje ustanovitve Vam izraža, Duce, italijanska zveza polje-delskih združenj, katero ste s tako ljubez-njivo skrbjo pospeševali kot orodje Vaše poljedelske politike, svojo neskončno hvaležnost v pripravljenosti vedno z vsemi silami in sredstvi izvesti Vaše ukaze. Po-zdrav in vzpodbuda, s katero ste hoteli po-častiti to proslavo, sta najbolj zaježena nagrada za vse tiste, ki so od ustanovitve do danes delovali v zvezi in si prizadevali napraviti iz nje vedno močnejše orodje v službi za domovino v orožju, v svrhu do-sege gotove Zmage. — Parešchi, minister za poljedstvo; Fabrizi, inspektor Stranke; Morini, predsednik Italijanske zveze polje-delskih združenj.«

Preusmeritev argentinske mladine

Lizbona, 19. sept. s. Argentinska vlada je poslala v Evropo posebnega delegata Juana Carlosa Goynchea, ki ima opraviti misijo kulturnega značaja, zlasti glede proučevanja razvoja korporacij v raznih evropskih državah. Misija, ki bo trajala okrog pet mesecev, se je pričela v Lizboni, kjer se je Goynchea sestal in razgovarjal s Sala-zarjem. V izjavah tisku je Goynchea po-udaril veliko pozornost, s katero argentin-ska mladina sledi razvoju korporativnega sistema v Evropi. Nove argentinske ge-neracije, je dejal, so drugače usmerjene ka-kor prejšnje, tako da noben argentinski mladenič ne pripada eni izmed treh obsto-jecih strank v Argentini. Pravna fakulteta v Buenos Airesu nima nobenega slušatelja, ki bi bil član katere stranke. Argentinska mladina je zbrana v raznih organizacijah, toda izven strank nima še lastne določene organizacije. Njena usmerjenost je izrazito protiliberalna in protidemokratska ter se nagiba k sistemu korporacij. Goynche se je potem izrazil v prid ustvaritve edinstva, ki bi bilo tudi duhovno med državami in svrhu rešitve načel latinstva v svetu.

Izgubljena angleška pomornica

Rim, 20. sept. s. Angleška admiraliteta javlja, da se podmornica »Urgo« ni vrnila na oporišče, in da jo je smatrati za izgub-ljeno. Podmornica »Urgo« je izpodirala 730 ton in je bila oborožena z enim 76 mm topom in s 6 torpednimi cevmi.

Največji angleški konvoj uničen

Šestdnevni boji ob meji večnega ledu — Angleži so izgubili 38 trgovskih ladij z 270.000 tonami in 8 vojnih ladij

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 20. sept. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je ob-javilo naslednje izredno vojno poročilo:

Na Severnem morju je bila zopet doblje-na velika bitka s konvoji. Po popolnem uničenju velikega konvoja na Severnem morju v času od 2. do 7. julija 1942 je bil z angleške strani dne 13. septembra izvršen ponoven poizkus, da bi pod močno zaščito pomorskih edinic pripeljali preko Severne-ga morja močan konvoj v neko sovjetsko pristanišče. Zelo slabi vremenski pogoji in višje ležeče meje večnega ledu, ki omogoča plovo bolj severno, so bili tej akciji v prid. Oddelki nemških bojnih letal in podmornice so napadli in razbili konvoj, ki je obsto-jal iz približno 45 trgovskih ladij, po več-dnevni poizkušnji boji in v zelo te-žavnih pogojih za borbo na veliko daljavo in kljub slabemu vremenu ter močni proti-letalski in lovski obrambi potopili 25 trgo-vskih ladij s skupno 177.000 br. reg. tonami. Osem nadaljnjih parnikov je bilo tako hudo poškodovanih, da jih je treba smatrati za izgubljene. Razen tega je letalstvo uničilo izmed edinic, ki so ščitile konvoj, en ru-šilec in dve stražni ladji ter zažgalo še dru-gi rušilec. Nadalje so podmornice uničile po vztrajnem zasledovalnem lovu še pet trgovskih ladij z 29.000 br. reg. tonami. Končno je letalstvo doseglo bombne zadetke na dveh angleških rušilcih, katerih učinka pa zaradi vremenskega položaja ni bilo mo-goče opazovati.

Tako je sovražnik doživel enega izmed svojih najhujših porazov v borbi za konvo-je. V teku 6 dni je izgubil 38 trgovskih la-dij, naloženih z najrazličnejšimi potrebšči-nami, med njimi 8 petrolejskih ladij s sku-pno 270.000 br. reg. tonami. K temu je treba prišteti še izgubo šestih bojnih pomorskih edinic. Samo ostanek konvoja z deloma znatno poškodovanimi ladjami je utegnil pobegniti.

Podrobnosti o katastrofi angleškega konvoja

Berlin, 20. sept. s. Glede uničenja veli-kega angleškega konvoja v Severnem morju, o čemer javlja danes izredno po-ročilo, se doznava naslednje podrob-nosti:

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 20. sept. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je ob-javilo danes naslednje poročilo:

Ob Tereku so vrgle nemške čete sovraž-nika z utrjenih postojank.

Na prostoru okrog Stalingrada se nada-ljuje boji z nezmanjšano srditostjo. Raz-bremenili napadi sovražnika s severa so se izjalovili.

Pri Voronežu so bili sovražnikovi napadi deloma v borbi moza z močnim s hudimi kr-vavimi izgubami sovražnika zavrtnjeni.

Na Sredozemskem morju je potopila ne-mška podmornica 1200 tonski parnik in 4 pre-vozne jadrnice.

Posamezna angleška letala so podnevi iz-vedla brezuspešne motilne polete nad nem-skim ozemljem. Sestreljeno je bilo eno so-vražno letalo. Ponoči so prileteli angleški bombniki nad jugovzhodno in južno Nem-čijo. Na nekaterih krajih, med drugim v mestu Monakovu so rušile bombe in požar-i povzročili škodo predvsem v stanovanj-skih okrajih in na javnih poslopih. Civilno prebivalstvo je imelo izgube. Večje število napadajočih bombnikov je bilo sestreljenih deloma po protiletalskem topništvu, delo-ma pa po nočnih lovcih.

Po dnevnih napadih nemškega letalstva na industrijske naprave na angleški južno-vzhodni obali so nemška bojna letala v noči z bombami težkega kalibra napadla indus-trijsko področje mesta Sunderland.

Končno objavlja vrhovno poveljništvo še naslednje:

Po sovjetskih agencijah danes objavljena in po Reuterjevih agencijah povzeta trditve, da je generalni polkovnik von Kleist padel, je neresnična.

Ob Kaspiškem morju uničena cisternska vlaka

Berlin, 20. sept. s. Iz vojaškega vira se doznava, da so nemška bojna letala te dni, ko so bila na oboroženem izvidniškem poletu, opazila zapadno od Kaspiškega morja dva dolga cisternska vlaka. Ki sta se premikala po edini železniški progi, s katero se boljševiki razpolagajo za preva-žanje petroleja iz kavkaških ležišč proti severu. Nemška bojna letala so takoj na-padla v nizkem letu oba vlaka in ju za-dela z bombami in kroglicami iz letalskega orožja. Večji del cisternskih vagonov je eksplodiral in oba vlaka sta bila v krat-

Konvoj, ki so ga nemška bojna letala in podmornice uničile po šestih dneh ne-prestane hude borbe, je bil največji kon-voj, ki je kdaj poizkušal prodreti v boljševiško pristanišče. Plul je ob pasu ledu južno od Spitzbergov, zaščiten z močnim spremstvom ladij. Kljub spremstvu je nemškim letalom od 13. do 18. septembra uspelo vdreti v obrambno zaporo in za-deti cilje. Posebno uspešni so bili napadi, ki so bili izvedeni 13. septembra. Čeprav jih je ovirala gosta megla, so nemška letala križarila ves dan an sovraž-nikom in potopila od zore do večera za 61.000 ton trgovskega brodovja. Močna protiletalska obramba z bojnih ladij na-sprotnika in intervencija sovražnih lovcev nista nič izdali v primeri s strahovitim nemškim napadom. Dve angleški letali sta bili sestreljeni.

Tudi naslednjega dne so se napadi na-daljevali, čeprav so se vremenske prilike še poslabšale. Napadalne ladje so skušale posamič zbežati proti severu, da bi ute-kele uničenju. Popoldne dne 14. septembra je zletel v zrak velik tovorni parnik z municijo. Zadele so ga bombe, dve drugi trgovski ladji sta bili istočasno tako hudo zadeti, da sta se močno nagnili in se nato potopili.

Tako je bilo do 15. septembra potop-ljenih 15 ladij s skupno 119.000 tonami. Ostanek konvoja so nemška bojna letala zopet napadla 18. septembra, preden je mogel doseči namembno pristanišče in po-topljenih je bilo 8 nadaljnjih trgovskih ladij s skupno 60.000 tonami.

Doznava se nadalje, da so nemška raz-diralna letala večerj bombardirala z bom-bami vseh kalibrov neko boljševiško leta-lišče ob Severnem morju. Nastali so požari in eksplozije. Nemški spremljevalni lovci so se zapletli v letalske dvoboje s sovražnimi lovci nad Murmanskom. V teh borbah so bila sestreljena štiri nasprotna letala angleškega tipa »Hurricane«.

Veliki uspehi tudi na Atlantiku

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 19. sept. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje izredno poročilo:

Nemške podmornice so potopile v hudih borbah na Karibijskem morju, pred Af-riko, v zalivu Sv. Lovrenca in na Lede-nem morju 19 ladij s skupno 100.000 br. reg. tonami in 1 vlačilec. Tri nadaljnje ladje so bile torpedirane.

Nezmanjšana srditost v bojih za Stalingrad

Ob Tereku sovražnik vržen iz utrjenih postojank — Sovjetski protinapadi pri Voronežu zavrtnjeni

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 20. sept. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je ob-javilo danes naslednje poročilo:

Ob Tereku so vrgle nemške čete sovraž-nika z utrjenih postojank.

Na prostoru okrog Stalingrada se nada-ljuje boji z nezmanjšano srditostjo. Raz-bremenili napadi sovražnika s severa so se izjalovili.

Pri Voronežu so bili sovražnikovi napadi deloma v borbi moza z močnim s hudimi kr-vavimi izgubami sovražnika zavrtnjeni.

Na Sredozemskem morju je potopila ne-mška podmornica 1200 tonski parnik in 4 pre-vozne jadrnice.

Posamezna angleška letala so podnevi iz-vedla brezuspešne motilne polete nad nem-skim ozemljem. Sestreljeno je bilo eno so-vražno letalo. Ponoči so prileteli angleški bombniki nad jugovzhodno in južno Nem-čijo. Na nekaterih krajih, med drugim v mestu Monakovu so rušile bombe in požar-i povzročili škodo predvsem v stanovanj-skih okrajih in na javnih poslopih. Civilno prebivalstvo je imelo izgube. Večje število napadajočih bombnikov je bilo sestreljenih deloma po protiletalskem topništvu, delo-ma pa po nočnih lovcih.

Po dnevnih napadih nemškega letalstva na industrijske naprave na angleški južno-vzhodni obali so nemška bojna letala v noči z bombami težkega kalibra napadla indus-trijsko področje mesta Sunderland.

Končno objavlja vrhovno poveljništvo še naslednje:

Po sovjetskih agencijah danes objavljena in po Reuterjevih agencijah povzeta trditve, da je generalni polkovnik von Kleist padel, je neresnična.

Ob Kaspiškem morju uničena cisternska vlaka

Berlin, 20. sept. s. Iz vojaškega vira se doznava, da so nemška bojna letala te dni, ko so bila na oboroženem izvidniškem poletu, opazila zapadno od Kaspiškega morja dva dolga cisternska vlaka. Ki sta se premikala po edini železniški progi, s katero se boljševiki razpolagajo za preva-žanje petroleja iz kavkaških ležišč proti severu. Nemška bojna letala so takoj na-padla v nizkem letu oba vlaka in ju za-dela z bombami in kroglicami iz letalskega orožja. Večji del cisternskih vagonov je eksplodiral in oba vlaka sta bila v krat-

šena v letalskih bojih po zaslugi madžar-skih in nemških lovcev. V drugih odse-kih normalno delovanje topništva in pa-trol.

V pooblaščenih vojaških krogih pripo-minjajo, da so Rusi doživeli hude izgube pri poskusih, da bi zopet osvojili važne prednje postojanke ob Donu, ki so jih pre-tekli teden zavzeli madžarski oddelki. Ofenzivni poizkusi sovražnika, pri katerih je bilo angažiranih tudi mnogo oklopnih voz, niso prinesli nobenega uspeha. Izgu-be, ki jih je utrpel sovražnik, so ogromne.

Na finskem odseku

Helsinki, 20. sept. s. V zadnjih 24 urah je bilo na vseh kopnih frontah običajno izvidniško in topovsko delovanje. V juž-nem odseku fronte v vzhodni Kareliji so Sovjeti prenehali s svojimi izredno hu-dimi napadi, ki so trajali tri dni. Brez-uspešni poskus vdora v finske črte se je končal z izgubami za sovražnika, ki do-segajo najmanj 1500 mrtvih. Sovjetsko letalstvo je verjetno v zvezi s ponesreče-nim poizkusom izkrcanja pri Pecanu dan-es ponoči bombardiralo, ne da bi po-vzročilo škodo, nekatere kraje v severni Finski.

Ruska razočaranja nad Anglijo in Ameriko

Buenos Aires, 21. sept. s. »New York Times« piše o sovjetskem razočaranju za-radi neotvorne druge fronte, ki sta jo angleška in ameriška vlada uradno obju-bili ob priliki Molotovljevega obiska, ter doznava še iz Londona, da je bilo besedi-lo prosluška komunikacija, v katerem se go-vori o drugi fronti, rezultat živahnih tele-fonskih razgovorov med Churchillom in Rooseveltom v prvih dneh julija. Obveljalo je kljub Churchillovemu nasprotovanju besedi-lo, ki ga je hotela Amerika. Chur-kill je predvideval nesporazume, ki bodo zaradi tega nastali z Rusijo, kjer se kar naprej kaže razočaranje zaradi tega, ker se zavezniške čete še niso izkrcale v Fran-ciji.

Obletnica italijanskega lista v Atenah

Atene, 21. sept. s. Ob priliki prve ob-letnice ustanovitve lista »Giornale di Ro-ma« so redakcijo italijanskega lista ob-iskali kraljevi opolnomočenec Italije, vr-hovni poveljnik Italijanskih oboroženih sil in drugi italijanski odličniki, nemški ti-skovni ataše, nemški novinarji, atenski žu-pan ter mnogi grški umetniki in novinarji, ki so direkciji in redakciji čestitali.

Čilsko-italijansko priateljstvo

Santiago, 20. sept. s. Ves čilski tisk objavlja s poudarkom poročilo o sveča-nosti, ki je bila večerj v Rimu ob priliki obletnice čilske neodvisnosti, ko je bila otvorena v italijanskem zavodu za pro-učevanje Amerike dvorana, posvečena re-publiki Čile. Tisk opozarja tudi na govor nacionalnega svetnika Alberta Asquina in čilskega veleposlanika ter objavlja članke treh italijanskih listov v republiki o priliki narodnega priznava.

Zdravstveno delo v Grčiji

Atene, 21. sept. s. V proračunu ministr-stva za zdravstvo je bil določen nov fond 60 milijonov drahem za pobiranje malarije in za izvedbo melioracijskih del in ukro-pov, koristnih javnemu zdravstvu.

Predsedniške volitve na Finskem

Helsinki, 20. sept. s. Tisk je soglasno ugodno sprejel uradno vest, da se bodo volitve predsednika republike, ki bodo 15. februarja drugo leto, udeležili isti volilci, ki jih je parlament določil leta 1937.

Dan letalstva na Japonskem

Tokio, 20. sept. s. Japonsko cesarstvo je danes proslavljalo tretji »Dan letalstva« z letalskimi paradami, predavanji in dru-gimi svečanostmi. Opravljeni so bili tudi verski obredi. Listi poudarjajo, kako živo je zanimanje naroda za letalstvo in zavest o njegovi važnosti v vojni. Po vsej Japo-nski so bili zbrani z javnim podpisovanjem fondi za nabavo letal.

Poučevanje prebivalstva v severni Birmi

Rangun, 20. sept. s. Birmanska vlada je sklenila poslati posebno misijo v severno Birmo z nalogo, da objavi prebivalstvu pomen vojne v vzhodni Aziji in namere Ja-ponske z uvedbo novega reda med azijski-mi narodi. Misija bo imela tudi nalogo pro-učiti gospodarske pogoje v severni Birmi.

Boji na Kitajskem

Tokio, 20. sept. s. Japonske edince so napadle osem kilometrov severno od šao-hena v severnem odseku pokrajine Kiang-si skupino 500 kitajskih komunistov. Sov-ražnik je bil razgan, majhna preostala skupina pa je bila zasledovana. Na kitaj-ski strani je padlo 115 moč. Japonci pa so jih ujeli nad 50 ter se polastili obilnih vojni potrebščin.

Štedenje z bencinom v Argentini

Buenos Aires, 21. sept. s. Od 6. oktobra naprej bo v Argentini racionalizirana prodaja bencina.

Glasilo Zveze borbenih fašijev v Ljubljani

Ljubljana, 20. septembra.

Izšla je prva številka glasila Zveze borbenih fašijev v Ljubljani »Prima linea« (Prva črta), ki je ob enem prvi italijanski list v Ljubljanski pokrajini.

Na prvi strani objavlja glasilo z lepim podarkom Ducejevo sliko s posvetilom »Zveza v Ljubljani je v prvi črti, lastno-ročno napisanim in podpisanim. Učinkoviti naslov je reprodukcija zadnjih dveh besed Ducejevega posvetila. Na levi in desni Ducejeve slike sta posvetili Tajnika Stranke in Ministra za ljudsko kulturo.

Posvetilo in pozdrav Tajnika Stranke Alde Viduassonija Črnim sracem v Ljubljani se glasi:

Želim, da bi črne srace v Ljubljani sprejele moj tovariški pozdrav skupno z vzpodbudo za vedno boljše delo v službi Revulucije.

Ziveti v »prvi črti« je maloštevilnim namenjen privilegij in zaradi tega naj ima vsaka akcija vtis najbolj izrazitega sloga

resnobnosti in neizprososti našega fašističnega življenja.

Zivel Duce!

Pozdrav Ministra za ljudsko kulturo Aleksandra Pavolinija se glasi:

Nastala v odličnem trenutku za svetovno zgodovino se »Prva črta« namerja deliti delavni trud fašističnega novinarstva in mu stopiti ob stran z vero in umnostjo v svojem poslanstvu tolmača novega reda, ki ga bo Zmaga dala iz demoplutokratske in boljševo - židovske hegemonije rojenim narodom.

Za bodočnost »Prve črte«, udarne izvidnice mussolinijske misli in fašistične akcije na borbenem ozemlju, izražam svoje najbolj tovariške želje.

V nadaljnjih člankih na prvi strani se obravnava potreba in namen glasila v službi revolucije Črnih srac. Na ostalih petih straneh lista so zanimivi aktualni članki ter poročila o delovanju Zveze borbenih fašijev in strankinih organizacij v pokrajini. Odgovorni direktor glasila, ki ga tiska tiskarna »Merkur«, je Luigi Pietrantoni.

Ustroj oblastev ministrstva za kmetijstvo in za gozdove na ozemljih, nedavno priključenih kraljevine Italije

Viktor Emanuel III., po milosti božji in narodno volji Kralj Italije in Albanije, Cesar Abesinije

Glede na kr. ukaz z dne 18. novembra 1929-VIII št. 2071, pretvorjenega v zakon z dne 31. marca 1930-VIII št. 279, s katerim so bili ustanovljeni oddelki kmetijskih inšpektoratov, glede na zakon z dne 13. junija 1935-XIII št. 1220, s katerim se ustanovljajo v vsaki pokrajini Kraljevine pokrajinski kmetijski inšpektorati, glede na kr. uredbu z dne 22. februarja 1937-XV št. 327, glede na kr. uredbu z dne 29. maja 1941-XIX št. 489, na podlagi kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX št. 291 o ustanovitvi Ljubljanske pokrajine, na podlagi kr. ukaza z dne 18. maja 1941-XIX št. 452 o ureditvi ozemelj, ki so postala sestavni del kraljevine Italije ter ustanovitvi novih pokrajin Split in Kotor, glede na kr. uredbu z dne 7. junija 1941-XIX št. 453 o določitvi teritorialnega območja pokrajin Split in Kotor, glede na član 1., št. 3, zakona z dne 31. januarja 1916-IV št. 100 in na zakon z dne 4. septembra 1940-XVIII št. 1547, smatrajoč za potrebno ustanoviti oddelki kmetijski inšpektorat za službo v novih pokrajinah in po en pokrajinski kmetijski inšpektorat v vsaki tej pokrajini, po dobljenem mnenju državnega sveta, po zaščiti ministrskega sveta in na predlog našega ministra državnega tajnika za kmetijstvo in za gozdove sporazumno z ministrom za finance, smo sklenili in odločamo:

Člen 1. Na Reki se ustanovijo oddelki kmetijski inšpektorat, čigar kraljeva pristojnost se določi po poslednjem odstavku

člena 1. kr. ukaza z dne 18. novembra 1929-VIII št. 2071, pretvorjenega v zakon z dne 31. marca 1930-VIII št. 279.

Člen 2. Pokrajinski kmetijski inšpektorati se ustanovljajo v Ljubljani, Splitu in Kotoru s sedežem v teh glavnih mestih pokrajin.

V drugih občinah pokrajine, če je to zaradi obseznosti ozemlja in po posebnih potrebah kmetijstva umestno, se ustanove lahko tem inšpektoratom podrejeni uradi po predpisih drugega odstavka člena 1. kr. uredbu z dne 22. februarja 1937-XV št. 327.

Strokovni odseki za zatiranje rastlinskih bolezni se lahko ustanovijo po predpisih člena 26. kr. uredbu z dne 29. maja 1941-XIX št. 489. Zato se štejele teh odsekov, na katere se nanaša ta člen, zvišuje na dva in sedemdeset.

Člen 3. Za poslovanje uradov, ustanovljenih po prednjih členih, se v staležnem seznamu tehnične osebe za kmetijstvo (skupina A) iz razpredelice B, priloženo navedeni kr. uredbi z dne 29. maja 1941-XIX št. 489, dodajejo eno mesto glavnega inšpektorja (5. činovni razred) in tri mesta višjih inšpektorjev (6. činovni razred).

Člen 4. Ta uredba stopi v veljavo na dan objave v uradnem listu »Gazzetta Ufficiale del Regno«.

Odrejamo, da se ta kraljeva uredba, opremljena z državnim pečatom, uvrsti v Uradno zbirko zakonov in uredb kraljevine Italije in ukazujemo vsakomur, da se po njej ravna in skrbi za njeno izvrševanje.

Dano v San Ressorre dne 17. julija 1942-XX.

Viktor Emanuel
Mussolini — Pareschi — Di Revel

Otvoritev slikarske razstave Tineta Gorjupa

Razstavo je otvoril predsednik DSLU Saša Šantel — Razstavljenih je 60 oļ in 9 risb

Ljubljana, 21. septembra

Včeraj ob 11. so se znova odprla vrata Jakopičevega paviljona in v tri razstavne sobe se je nagnetlo obilo umetnost ljubljanske občine. Vse je prignala želja in radovednost, da se prepričajo, kaj je po skoro triletnem presledku ustvaril slikar, ki se ga Ljubljana dobro spominja z njegove prve razstave takoj po končanih študijah na slikarski akademiji, ko je razstavljal skupno z Baro Remčev in Noro Lavrinovo. Takrat je Tine Gorjup zapustil pri našem občinstvu najboljše vtise in prepričani smo bili, da nam v njem, če bo vztrajal na težki življenjski poti, ki je usojena skoro vsakemu umetniku, raste nov umetnik. Saj je takrat pokazal že mnogo več kakor samo risarsko in slikarsko veščino; pokazal je, da je talent, ki ima vse pogoje, da se razvije v samostojnega ustvarjalca.

Navzoč je bil tudi Kr. tiskovni ataše dr. Attilio De Cecco kot zastopnik Eksc. Visokega Komisarja.

Med posnetimi otvoritve so bili zastopniki vseh slojev ljubljanskega meščanstva. Zastopani so bili v častnem številu vsi kulturni krogi in opazili smo Gorjupove tovariše umetnike, ki imajo že svoj sloves, gledališke igralce, prosvetne delavce, med drugim občinstvom pa najvidnejše prijatelje in podpiralce naših slikarjev in kiparjev. Že pred oficijelno otvoritvijo so bili razstavnici prostori polni. Ko pa je spregovoril kot otvoritelj razstave predsednik Društva slovenskih likovnih umetnikov prof. Saša Šantel, je bila glavna dvorana skoro pretesna.

V svojem otvoritvenem nagovoru je g. Šantel najprej v kratkih potezah očrtal dosedanj pot Tineta Gorjupa. Pri tem je poudaril, da je mladi slikar dobil prve priprave že v Ljubljani kjer je bil gojenec umetnostne šole Probuje in njenega profesorja Mirka Šubica. Nato je govoril nadaljeval:

V Zagrebu mu je bil glavni mentor profesor Ljuba Babič. A ime profesorja ne zadostuje, če hočemo razumeti, zakaj si je slikar izbral določeno pot. Vsakdo, ki je imel priložnost opazovati razvoj nastajajočega umetnika, ve, koliko vpliva nanj razen šolanja prirojena specialna darovitost, družinska tradicija, občevarje s tovariši, umetnostne razstave, ki jih vidi v svoji razvojni dobi in se marsikateri okolnost, ki je ne moremo zasledovati, ker sega v najnotrajnejše občutke bodočega slikarja. Rezultanti, ki se končno izčisti iz vsega tega, se pojavijo šele v delu zrelega umetnika in se stopnjuje v individualnost, ki lahko pomeni nove poti, nova razkritja. Če pa profesorjev vpliv popolnoma obvlada učenca in napravi iz njega zgolj posnemovalca, kaže to brez dvoma na pomanjkanje samostojnih sposobnosti ter postane za poznejše ustvarjanje lahko usodepolno. Profesorjev vpliv pa je neizmerne važnosti, kjer se omejuje na vcepitve strokovnega znanja.

Ce se po tem splošnem pogledu vračam na Tineta Gorjupa, mislim, da smem trditi, da mu je bila šola predvsem važna in potrebna za to, da si je na njej pridobil ono strokovno podlago, ki mu omogoča, da z neoporečno sigurnostjo suka

svoj čopič. Vse drugo tiči v njem že iz predakademskih časov, šola v Zagrebu in še posebno ogledovanje razstav v Italiji in v Franciji so mu pa pokazale končno smer.

Tine Gorjup je naturalist, t. j. je proučevalec narave in v njej najde vedno dovolj hvaležnega gradiva za svoja dela. V naravi pa išče predvsem lepoto: lepoto motiva, njegove kompozicije in barvitosti. Lepoto išče tudi v posamezni potezi čopiča, izogibajoč se pri vsem delu prisiljene originalnosti, ki skuša vzbujati pozornost z zunanji efekti.

Gorjupa zato ne bodo šteli med avantgardiste sodobnega slikarstva, dokler bo naglašanje takih zunanjih posebnosti igralo kakršno koli vlogo pri ocenjevalcih umetnosti. Zdi se mi, da mu tudi ni na tem ležeče ter da se zaveda večjega pomena onega ocenjevanja, ki ga tvori kolektiv cele generacije občinstva in ki je doslej vedno končno odločal objektivno kakovost umetniškega dela — kakor v muziki, literaturi in gledišču, tako brez dvoma tudi v likovni umetnosti.

Ime Tine Gorjup ne predstavlja zato posebnega in novega programa. A vendar nas njegove slike vedno bolj privlačujejo in vedno bolj zanimajo. V njih vidimo delo resnobe in ambicioznega slikarja redkih sposobnosti in podajanju onega lepote bista figure, krajine in cvetja, ki gledalca prepričuje in osvojuje. Pri vsem tem smemo trditi, da je Gorjupova umetnost v toliko sodobna in moderna, v kolikor si je znala priboriti nova pozitivna dognanja slikarstva zadnjih desetletij. Za to pa postal pri tem zgolj ekletik, da bi je njegova prirojena potencia premočna. To je tudi vzrok, da izpričujejo Gorjupove slike svojo individualnost, ki je seveda v skladu s prirojeno umerenostjo njegovega značaja.

Naj bi aktivni in pasivni gledalci gledali to zbirko z onim zanimanjem in z ono radostjo, s katero so bile ustvarjene. To je želja, ki jo izrekam spoštovanemu tovarišu Tinetu Gorjupu, ko proučam otvoritev njegove prve kolektivne razstave v Ljubljani.

Poslušalci so toplo pozdravili govornikove besede, nato pa se počasi razšli po razstavnih prostorih, kjer je Gorjup razstavil 60 olinatih slik in 9 risb. Poleg pokrajinskih motivov je upodobil mnogo tihožitij in portretov. Razstava je zbudila splošno zanimanje in bo verjetno ena najboljše obiskanih letošnjih razstav. Mlademu umetniku pa želimo, da bi našel za svoje umetnine tudi dovolj kupcev, kar mu bo olajšalo njegovo kvaliteto pot navzgor.

Z Gorenjskega

— Javna dela v Poljanah. Iz Poljan nad Skofjo Loko poročajo, da se pripravljajo zgraditve vodovoda, da bodo dobivali iz studenca pri Hotovljah pitno vodo vsaj bližnji kraji v dolini. Urejujejo se pota in poslopja, dela se pa tudi na regulaciji Ločivnice.

— Iz Save sta jo rešila. Pri Mednem se je kopala oni dan med mnogimi kopali tudi hišna pomočnica Ivanka Trampuž.

Nenadoma je pa zašla v vrtnice in začela klicati na pomoč. Bila bi utonila, da se nista pognala za njo carinska uradnika Röhrer in Wirsberger. Skočila sta v de-ročo vodo in potegnili Trampuževo na suho. Bila je že onesveščena.

— Sportniki za zimsko pomoč. V okviru prve zbirke za vojno zimsko pomoč je organiziralo športno društvo v Radovljici večer več prireditve. Enake prireditve so imela na sporedu tudi športna društva na Jesenicah, v Trzinu, na Bledu in Bohinjski Bistrici. Čisti dohodek vseh teh prireditve je namenjen zimski pomoči.

— Vodja gorenjskih upornikov ustreljen. Na Jelovici je bil 9. t. m. med policijsko akcijo ustreljen vodja gorenjskih upornikov Josip Gregorič z Jesenic, znan pod imenom »Gorenec«. Poleg njega je padlo 32 upornikov, 8 je bilo pa ujetih. Gregorič je bil poveljnik upornikov na Gorenjskem in on je izdal povelja za vse napade. Po njegovih navodilih je bil ustreljen tudi uradni veterinar v Kranju Bedenk. Gregorič se je udeležil tudi državljanske vojne v Španiji.

— Oddaja sadja. Obliasti na Gorenjskem so se obrnile na prebivalstvo s pozivom naj pridno zbira sadje. Določeno količino sadja je treba oddati pooblaščenim zbiralcem, odnosno nakupovalcem proti takojšnjemu plačilu. Sadje pa mora biti po-

prej sortirano po navodilih zbiralnic. Oddajo in obtočeno sadje je treba oddati ločeno ker je uporabno samo za predelavo. Potrošniki ne dbe nobene nakaznice za nabavo sadja, pač pa ga lahko kupujejo pri trgovcih kakor doslej. Prepovedano je pa vsako kopičenje sadja. Sadjarji, ki so v polni meri izpolnili svojo dolžnost, lahko preostalo sadje prodajo neposredno potrošnikom. Izdelovanje jabolčnika je prepovedano.

— Nov grob. V Mengšu je umrla uradnica trvdke Alojz Kane, Frančiška Rabič. Podlegla je vnetju slepica. Kako priljubljena je bila pokojna, je pokazal njen pogreb, ki se ga je udeležilo mnogo Mengšanov s komisarjskim upraviteljem Folgerjem in vsemi uslužbenci Kančevega podjetja.

— Mladi dunajski pevci v Kranju. V Kranju je nastopil te dni znani dunajski pevski mladinski zbor »Sängerknaben«. Mlade goste sta pozdravila na kolodvoru vodja krajevne skupine in kranjski župan. Pred kolodvorom so bile pripravljene lepo okrašene kočije, v katerih se je odpeljalo 17 mladih gostov v mesto. Že na kolodvoru jim je postregel zastopnik stranke Moser z jabolki in pecivom. Nastop dunajskega mladinskega pevskega zbora je bil svečana otvoritev kulturnih prireditve v novi sezoni in v Kranju je vzbudil veliko zanimanje.

Zadnja poletna nedelja

je bila tudi lepa in nekateri meščani so se kopali na prostem

Ljubljana, 21. septembra.

Včeraj smo se še lahko posvajali od poletja, ker je bilo še dovolj toplo in ker smo se spomnili, da je bila včerajšnja nedelja zadnja poletna po koledarju. Septembra pri nas navadno še kraljuje jesen v vsej svoji moči, zlasti v drugi polovici meseca. Prejšnji teden je bilo že nekaj značilnih jesenskih dni z dopoldnevno megle in jutranjim hladom. Zdelo se je, da je kopalne sezone že konec. Kazalo je tudi, da se že začenja jesensko deževje in da se bo močnejše ohladilo. Toda že letos pri nas izjema kakor je bilo včasih lepo vreme. Dež v preteklem tednu je bil menda le vzorec in pravo mero bomo morali še počakati. Meščani si žele vedno lepega vremena, a ker letos tudi rajejo po zemlji, imajo več pravega smisla za potrebo ljudi, ki morajo z znojem gnojiti zemljo, pa jim tudi še zdaj ni vseeno, ali vlada suša ali ne. Delo na vrtovih in njivah še ni končano, nismo še pospravili vseh pridevkov, razen tega si pa dežja želimo tudi za zimске salate, ki so šele začele rasti. Letos pridelujemo tudi repo in korenje, ki nam včasih ništa dišala. Skratka, dež se nam zdi potreben in zato se ne moremo preveč navduševati nad lepim vremenom niti ob nedeljah. Marsikdo pa tudi pomisli, da je dež potreben tudi na deželi, na njivah in travnikih, ne le v mestu.

Toda, če nam je nebo že naklonilo lepo vreme tudi včeraj, danes vendar ne bomo godrnjali. Meščani so ga vključili v svoj nedeljski program, v spored praznovanja. Nedeljska praznovanja so precej skromna in nekateri so v zadregi, kaj bi naj počeli, pa se jih usmili vsaj sonce. Prave jesenske sezone prireditve in družabnosti še ni; vlada še poletno mrtvilo. Gledališče je sicer že odprto, a ljudem je žal ob lepem vremenu posedati v gledaliških dvoranah. Kljub temu je obisk vselej dovolj dober. V nedeljske sporede spada seveda tudi obiskovanje kina, ne glede na vreme. Tudi praznovanju je treba deliti meščane na razrede: na tiste, ki obiskujejo kulturne predstave z zavestjo kulturne dolžnosti, čeprav včasih malo kislil obrazov, in torej ne morejo prezreti takšnih dogodkov, kakršni je n. pr. otvoritev umetnostne raz-

stave in na one, ki obiskujejo kinematografe. Teh meščanov je pa najbrž najmanj, namreč tistih, ki obiskujejo umetnostne razstave. Mnogo več je nedvomno onih, ki se razvije šele popoldne po kosilu in ki po prastari tradiciji »grede ven«. »Grem ven« je čudovito geslo, ki ob nedeljah premakne tudi najtežje meščane in ki se mu ne more nihče upirati. Meščani hodijo že od njega dni »ven« ob nedeljah, zlasti še, ob lepem vremenu. Sila navade in vztrajnosti je tako močnoga, da učinkuje v vseh dših in razmerah. Tako hodijo meščani tudi zdaj »ven«, to se pravi noter, če že gostilne nimajo prijetnih vrtev. Seveda, praznovanje je skromnejše, a zato niti manj slovesno, po starem ne napisanem obredu. Tako je bilo včeraj, tako je bilo včasih in tako bo tudi kdaj pozneje.

Kopali se pa že čutijo užajane, ker toliko govorimo o meščanih, na nje, ki so udeleženci najpomembnejših nedeljskih dogodkov, pa preziramo. Zidaj pričakujejo še posebno, da pišemo o njih, ker kopanje na prostem prehaja v junastvo; gre za to, kdo bo vzdržal del časa in ne bo hotel opaziti, da se je začela hladna jesen. Včeraj pa kopalcev menda še ni zeblo. Niso se tudi ustrašili oblakov, ki so se opoldne začeli poditi nad mestom. V prvih popoldanskih urah je bilo nekaj časa delno oblačno, a številni kopalci so se zavzemali svoje stalne prostore, kjer so si letos pridobili domovinsko pravico. Tudi v kolezijskem kopališču so se zbrali stalni obiskovalci, ki igrajo dan za dnem v praznem bazenu nekakšen waterpolo — na suhem. Gneče pa včeraj ni bilo v nobenem kopališču. »Ljudsko kopališče« po številu kopalcev včeraj ni bilo več ljudsko. Mnoge kopalce je najbrž zadržala doma opoldanska ploha. V Trnovem jim je namreč nebo včeraj zalilo vrtove. Trnovo je letos že nekajkrat došlo dež, ko v drugih mestnih okrajih nismo niti vedeli, da je kje deževalo. Tudi včeraj je bilo v Trnovem za enkrat dovolj dežja. Prah na cestah je pošteno spralo in vrtovom se je dež prilgel, zelenjadlari so pa bili seveda veseli, da jim ni bilo treba tudi včeraj jemati škropilnic v roke.

SPORTNA NEDELJA

Mladinski nogometni turnir na Kodeljevem

Mladinska moštva Žabjaka, Viča, Mladike in Korotana na prvem javnem nastopu

Ljubljana, 21. septembra.

Pretekli so že številni meseci kar so prej vedno redno zasedena igrišča, prenehala biti popriščaj športnih tekmarjev naše nogometne družine. CONI kot vrhovna športna inštanca v Ljubljanski pokrajini se vendar trudi, da bi vili športnemu življenju v Ljubljani nove krvi. Na njegovo pobudo so bila skupno z mladinsko organizacijo GILLON organizirana mladinska plavalna tekmarjenja, sedaj pa so se pojavili tudi mladi nogometni naraščajniki, ki naj bi bili znanilci novega nogometnega življenja.

Mladinska moštva SK Viča, SK Mladike, SK Korotana in SK Žabjaka, ki se je s tem tudi prvič predstavil javnosti, so pristala na sodelovanje na turnirju, katerega prvi del se je odigral včeraj na nogometnem igrišču SK Mladike na Kodeljevem. 44 fančičev se je podilo za žogo v dveh tekmah po 2krat 20 minut. Vsa zunanja organizacija je nudila sliko, kakor smo jo vajeni pri tekmah odraslih. Tekmovalo se je po vseh pravilih in predpisih nogometnih prireditve s sodnikom, dresi, zamreženimi vrati itd.

Na splošno so mladi igralci pokazali zelo veliko vneme in tudi vzdržljivosti — pomisliti je treba, da nobeden ni bil starejši od 13 let —, tako da je bilo videti, da so se njih mlada srca resno zavzela za stvar. Zdi se nam pa, da se je od njih zahtevalo nekoliko preveč. Igrišče je sicer najmanjše v Ljubljani, vendar za tako mladino še vedno preveliko. Tudi vrata so bila previsoka saj so s trinajstimi leti le redki, ki bi mogli pogneti se tako visoko, da bi branili žogo, ki bi letela v mrežo tik pod prečko. Fantje so igrali kar bosi. Pohvaliti jih je treba vse od kraja glede na discipliniranost, športno vedenje in že razmeroma precejšnjo izvežbanost v igralški veščini.

Na igrišču se je nabralo mnogo gledalcev, med katerimi je zopet prevladovala mladina, ki se je živahno vnela za svoje ljubljence.

Vič—Mladika 1:0 (0:0)

Kot prvi par sta nastopili moštvi Viča in Mladika. Po znanju, sposobnostih in elanu sta si bili skoraj enakovredni, tako da bi bil neodločen rezultat primernejši. Nogomet pa je tudi za najmlajše igra, v kateri ima sreča pomembno besedo. Sreča je bila naklonjena Vičanom, ki so sredi drugega polčasa potresli po Bojanu mrežo Mladike. Njen vratar je bil za visoki strel premajhen, čeprav je bil drugače prav dober.

Kmetu zatem se je ponudila Mladiki priložnost, da bi izenačila. Njen napadalec je

imel 3 m pred vratni Viča čist položaj, v razburjenju in preveliki vnemi pa je žogo poslal visoko čez vrata. Zamujena priložnost mu bo dobra skušnjava, da je treba ohraniti pri nogometu vedno hladno kri in priebnost. Tako se je tekma zaključila z zmago Viča 1:0 (0:0).

Žabjak—Korotan 3:0 (2:0)

Druga dvojica je zelo spremenila sliko na igrišču. O enakovrednosti med tekmečema ni bilo niti govora. Mladi Šentjakobčani so bili ves čas boljši in je njihova zmaga zaslužena. Večina med njimi je pokazala med vsemi nastopajočimi največ smisla za skupno igro, igralskega znanja in tudi vzdržljivosti. Dober je bil napad, dobra obramba, najboljši pa vratar, ki je branil celo enajstmetrovko.

Med Korotanci so igrali dobro le nekateri poedinci, tako zlasti levo krilo, ki pa ni imelo zasloble pri drugih napadalcih. Za kakšen koli uspeh so se preboječi in čeprav so nekateri fizično močni, so jih tudi telesno šibkejši nasprotniki s pogumnim startom in dobro skupno igro z lahkoto nadigrali.

Žabjak je prišel v vodstvo kmalu po otvoritvi, tik pred koncem je nato povisal na 2:0. Tretji gol je padel v začetku drugega polčasa. Sredi drugega polčasa je sodnik nekoliko prestopro prisodil kazenski udarec proti Žabjaku. Vrtar Žabjaka je nizko žogo z lahkoto ulovil. Izkazal se je v stilu svojih že odraslih tovarišev še enkrat v odprti igri in tako ohranil svojo mrežo čisto. Tekma se je končala 3:0 (2:0).

Prihodnjo nedeljo nastopita za zmagovalno darilo Žabjak in Vič, za tolažilno pa Mladika in Korotan.

Švedska—Nemčija 3:2 (2:2)

Včerajšnja meddržavna nogometna tekma med Švedsko in Nemčijo v olimpijskem stadionu v Berlinu se je končala z zmago Švedske 3:2 (2:2). Nemcem se ni posrečilo niti na svojih tleh revanžirati se Švedom za lanski 4:2 poraz v Stockholmu. Švedi so s to zmago pokazali da spadajo tudi v nogometu med najboljše v Evropi.

Moštvi sta nastopila takole:

Švedska: Bergquist—Nilson. Leander—Persson, Emanuelsson, Grahm—Martenson, Green, Nordahl, Carlsson, Nyberg.

Nemčija: Jahn—James, Müller—Kupfer, Sold, Rhode—Lehner, Decker, Walter, Sing, Klingler.

Nemci so se dobro zavedali, da jih čaka težko delo. Upali pa so, da jim bo pred

Prodaja plemenke živine

Po nalogu Kmetijskega oddelka Visokega Komisarjata obveščamo vse kmetovalce, da bo v torek dopoldne ob 9. do 12. ure, v klavnici v Ljubljani, prodaja plemenitih krav in prašičev po ugodnih cenah.

domačim občinstvom uspešno prisiliti Švede na kolena. Tekma je bila živahna zlasti v prvem polčasu, napetostja v drugem. V vodstvo so prišli Švedi že v šesti minuti. Stročec je bil Nyberg. Nato so imeli Nemci dvakrat priložnost, da izenačijo. Šele v 14. minuti se jim je to res posrečilo. Nemski napad je bil v švedskem kazenskem prostoru dolgo kdelval in je žoga romala od napadalca do napadalca. Končno jo je Walter spravil neubranljivo v mrežo in postavil na 1:1. Uspeh je nemško moštvo zelo ohrabil in podžigani od desetstosev gledalcev so Nemci hrabro napadali. Bil je kritičen trenutek za Švede, posebno, ker se je posrečilo Klinglerju zvišati rezultat na 2:1. Toda gledalci so se le malo časa veselili prednosti svojih. Švedi so že naslednjo minuto izenačili, k čemur je delno pripomogel tudi nemski vratar Jahn. Z neodločnim rezultatom 2:2 so šli igralci na odmor.

Po odmoru so Švedi znova prevladali in dosegli vodstvo. Nemci so se skušali revanžirati in dolgo so vztrajno oblagali švedska vrata. Bili so to najbolj napeti trenutki. Švedi so se izvršno branili in Nemcem ni uspelo izenačenje, čeprav je bilo skoraj vse njihovo moštvo na švedski polovici igrišča. Rezultat 3:2 je ostal do konca, in tako zapuščajo Švedi nemško prestolnico s pomembno zmago.

Tekme za italijanski pokal

Po kvalifikacijskih tekmah prejšnje nedelje je bilo včeraj v Italiji odigrano prvo redno kolo nogometnih tekem za italijanski pokal. Nastopilo je 32 klubov, članov divizije A in B.

Dve tekmi sta bili odigrani že v soboto, ko je v Napoliju premagal rimski Lazio Napoli, v Rimu pa torinski Juventus Lazio. Izidi nedeljskih tekem ne prinašajo velikih presenečenj. Od klubov divizije A izpadajo štirje: Ambrosiana, ki jo je premagala Bologna, Liguria, ki jo je premagala Atalanta, Fiorentina, ki je izgubila z Livornom, in Bari, ki je doma podlegel prvakinji Romi. Od ostalih tekem je zanimiv zlasti rezultat v Pisi kjer je novinec v diviziji B Cremonese porazil domačo Piso. Kljub podaljku je ostala neodločena tekma med Novaro in Palermom.

Evo rezultatov:

Modena: Modena—Alessandria 2:0, Venezia: Venezia—Siena 2:1, Torino: Torino—Anconitana 7:0, Udine: Udinese—Pescara 2:1, Napoli: Lazio—Napoli 2:1, Bologna: Bologna—Ambrosiana 2:0, Genova: Genova—Spezia 5:3, Pisa: Cremonese—Pisa 1:0, Bergamo: Atalanta—Liguria 3:1, Livorno: Livorno—Fiorentina 2:0, Padova: Milano—Padova 5:3, Bari: Roma—Bari 3:0, Vicenza: Vicenza—Pro Patria 3:0, Trieste: Triestina—Fañulla 3:0, Roma: Juventus—Mater 6:1, Novara: Novara—Juv. Palermo 1:1.

10. svetovni rekord Gunderja Haegga

Iz Stockholma prihaja kratka vendar presenetljiva vest. Sloviti švedski tekač na srednje proge je postavil nov svetovni rekord. Tokrat je startal na 5 km, ki jih je pretekel v izrednem času 13:52.2. S tem je Gunder Haegg dosegel že deseti svetovni rekord!

Beležnica

KOLEDAR

Danes: Ponedeljek, 21. septembra: Matej.

DANASNE PRIREDITVE

Kino Matice: Slovo.

Kino Union: Giarabub.

Kino Sloga: Zid Süß.

DEZURNE LEKARNE

Danes: Dr. Piccoli, Bleiweisova c. 6, mr. Hočvar, Celovška c. 62, in mr. Gartus, Moste — Zaloška cesta 47.

Iz Spodnje Štajerske

— Veliko zanimanje za umetnostno razstavo v Ptuj. V okviru prireditve okrožnega dneva v Ptuj je bila otvorjena tudi razstava del spodnjestajskih slikarjev, ob enem s pregledom doslej storjenega političnega dela. Za razstavo

Izpred okrožnega sodišča

Lastnica je zelo zapleten pojm — Kako je upnik ostal brez plačila dolga, čeprav je skušal uveljaviti svojo pravico civilno in kazensko

Ljubljana, 21. septembra. Odvetnik S. je imel terjatev do M. P. Slo je za 1140 lir odnosno v začetku celo za nekaj več. Terjatev je bila že izvršna, to se pravi, da je odvetnik smel za poplačilo dolga predlagati sodno eksekucijo. Odvetnik S. se je v pravičnem postopku, vendar ni dosegel uspeha. Zadeva se je naenkrat zapletla. M. P. je imela neko pohištvo. Ko pa je eksekucija hotela posesti po njem, se je oglasila kot lastnica S. P. Pogajanja so se končala s sklenitvijo poravnave, v kateri se je tudi S. P. obvezala.

Toda tudi po tej poti odvetnik ni mogel dobiti plačila svoje terjatve. Sodišče mu je priznalo pravico do poravnalnega zneska, ko pa je vabil ponovno izvršbo, se je zglašilo kot lastnik predmetov, ki bi jih bilo mogoče zaseči, oče S. P., ki je prej izjavila, da so isti predmeti njena last. Odvetnik je zahteval, da S. P. položi po predpisih izvršnega postopka razodetno prisego. To se pravi, da je morala pod prisego potrditi, da predmeti, za katere je prej izjavila, da so njena last, res niso njeni in da tudi njima drugega premoženja. S. P. je prisegla. Po tem postopku je smatral odvetnik, da sta ga obe dolžnici namenoma spravili v zmotu, da sta ga zavedli, samo da bi lahko odtegnili predmete izvršbi. Bila je podana tudi možnost krive prisige, če je bila prva izjava, da je S. P. lastnica, resnična.

Obenem s civilno je vložil nato odvetnik tudi kazensko tožbo, sklicujoč se na § 366, 4 kaz. zak., ki pravi: Z zaporom do enega leta ali v denarju do 3800 lir se kaznuje, kdo, ko ga čaka prisilna izvršba ali ko ta teče, z namero, da bi svojem upniku prizadel škodo, sestavne dele svoje imovine uniči, poškode, odsvoji, stori za neporabne ali drugače odstrani ali izmisli dolgovne in pravne posle in tako povsem ali deloma onemogoči upnikovo poplačilo. Preganjati se začne na predlog.

S. P. je zanimala, da bi bila kaj kriva. Povedala je, da je predmete kupila z očetovim denarjem na dražbi. Domnik je bil izrečen na njeno ime, toda med očetom in njo je bilo domnenje le pogojno darilo. Ko je bila tožba potem razsodena na očeta, je pa ta izjavila, da je predmete svoji hčeri S. podaril. Potem takem bi bila S. P. krivo prisegla. Na obnovljenem postopanju je oče drugače izpovedal, in sicer da so bili predmeti kupljeni res za njegov denar, da jih je res prepuštil hčeri, vendar pa da bo lastnica poslala šele po določenem roku. Kdo je torej bil dejanski lastnik? Na to vprašanje niso dali niti juristi sodniški enotnega odgovora. En sodnik je bil mnenja, da je lastnica hčerka, drugi pa, da je lastnik oče.

Kazensko postopanje pred okrajnim sodnikom se je zaključilo tako, da sta bili obe obtožnici M. P. in S. P. spoznani za krivi po toženem paragrafu in obsojeni vsaka na 10 dni zapora, češ da sta s svojim ravnanjem onemogočili upniku poplačilo dolga. Glede terjatve je bil odvetnik upnik zavrnjen na pot civilne pravde. Proti sodbi sta obtožnici vložili pritožbo.

Na pritožbi razpravi sta imela glavno besedo oba odvetnika: branilec obtoženk in

odvetnik upnik, ki se je pridružil postopanju kot oškodovanec. Branilec je naglasil predvsem, da je izvršba tekla prvotno proti M. P. Izvršba je bila ustavljena, ko se je pri odvetniku zglasila S. P. in je nastal položaj, kakor smo ga opisali zgoraj. Nedvomno drži, da v nobenem primeru ni lastnica predmetov M. P. Čigavi so, to ni važno, važno je le, da niso last M. P. Torej ga obe obtožnici nista prevarili, saj je tudi S. P. izjavila, da je lastnica, v dobri veri, da je res.

Odvetnik oškodovanec je dokazoval, da je krivda podana, kar izhaja iz večnega izmikanja in skušanja odtegniti predmete izvršbi. Čim je prijel eno obtoženko, se je pojavila druga. Ko je prijel to, se je pojavila tretja oseba itd.

Sodniki so dali prav branilcu. Obe obtožnici sta bili oproščeni, da bi zagrešili kaj kaznivga. Civilna pravda pa še teče naprej.

Šest ljubljanskih tapetnikov na zatožni klopi

Leta 1940 je bila izvršena v Ljubljani velika tatvina jute na škodo trdnice Tršan. Tatove so kmalu polovili in vsak je prejel kazen, kakor jo je zaslužil. Kmalu potem so jim sledili na zatožni klopi kupovalci ukradenih jute, skoraj sami ljubljanski tapetniki. Tatovi odnosno njihovi pomagači so jim juto prodali, izdajajoč se za trgovske zastopnike tekstilne tovarne Sirc v Kranju.

Okrajni sodnik jih je obsodil, ker je bil mnenja, da pri nakupovanju niso bili dovolj previdni in da bi morali sklepati, da gre za ukradeno blago. Rudolf in Angela R. sta bila obsojena na 456 lir denarne kazni, pogojno za 1 leto; Franc J. na 342 lir, pogojno za 1 leto; Marija S. tudi na denarno kazen, pogojno za 1 leto; Danilo P. na 228 lir, pogojno za 1 leto, prav tako pa tudi Avgust K. na denarno kazen, pogojno za 1 leto. Sodnik jih je tudi obsodil na vrnitev blaga trdnici Tršan.

Obsojenci s kaznjivo in krivdorekom niso bili zadovoljni. Prijavili so pritožbo, sklicujoč se na ceno, ki je ustrezala takratnim tržnim cenam, in na prodajalce, ki so napravili soliden vtis, češ da ni bilo mogoče sklepati, da gre za ukradeno blago.

Prizivna razprava je bila pretekli teden, vendar so jo zaradi izredne raznih dokazov preložili. Nadaljevala se bo v sredo. Iz dosedanjega razpravljanja izhaja, da je bila škoda že vsa poravnana in da gre predvsem za sodne postopanja in za vprašanje krivde. Sodnik, ki je obtoženko obsodil na prvi stopnji, je bil mnenja, da so se obtoženci pregrešili zato, ker se nobeden ni prepričal, ali je prodajalec res zastopnik trdnice Sirc, tembolj ker nobeden ni napisal naročilnice, kakor je običajno. Prodajalec je vozil blago okoli kar na ročnem vozčku.

Juta je bila prav tiste mesece vedno bolj iskano blago. Cena ji je rasla od meseca do meseca in je v kratkem času poskočila za 50% in še več. Blaga ni bilo mogoče več dobiti pri detajlistih v večjih količinah.

DNEVNE VESTI

Na polju slave je padel na ruskem bojišču kapitan zdravnik dr. Sergij Strazulski. Pokojni se je udeležil kot protovojniški španske vojne. Po izbruhu sedanje vojne je bil na raznih bojiščih. Dve leti po smrti njegovega bratrance grenadirskega kapitana, ki je padel na grški fronti, je našel junaško smrt na vzhodnem bojišču. Star je bil 33 let, po rodu je bil iz Napolja.

Iz službenega lista. Služben list za Ljubljansko pokrajino št. 75, z dne 19. septembra 1942-XX, objavlja Kr. naredbo z dne 17. julija 1942-XX, št. 980: ustroj oblasti ministrstva za kmetijstvo in za gozdarstvo na ozemljih, nedavno priključenih Kraljevini Italiji in navodila za razsojeenje o krsitvah davnih zakonov.

Prvi znanstveno tehnični sestanek, ki je razpravljal o vprašanjih živilskih konzerv v zvezi z razstavo živilskih konzerv, se je sestel na kraju razstave v Parini pod predsedstvom pro. Dominika Marotte, ravnatelja višjega zdravstvenega zavoda. V štirih sekcijah so obravnavali zbrani konzervni strokovnjaki splošne in posebne probleme konzervne industrije s posebnim ozirom na mesne, zelenjadne in ribje konzerve ter opremo konzervnih posod.

Junaška smrti sta umrla višji kaporal Peter Corti iz Lentata pri Milanu, ki je padel na balkanskem operacijskem področju, in pionir Josip Guarnieri, ki je padel na ruskem bojišču. Guarnieri je bil rodom iz Conegliana pri Milanu. Oba sta bila odlikovana z brončeno hrabrostno svetinjno.

Čudna pot strele. V naselbinj Varaze pri Savonji so imeli hudo uro. Neurje se je razbesnelo nad vsu okolico. Tudi treščilo je na več krajev. Posebno čudno pot je ubrala strela, ki je šinila po električni napeljavni in treščila potem v kuhinjo posestnice Antonije Zutin, ki jo je vrglo na tla. K sreči je odnesla le strah in komaj zaznatne poškodbe. Strela je zatem šinila v tla in treščila v blev, ki je bil pod kuhinjo. Zatem je preskočila na zid ter se v vijugi zapčila v tla, od koder se ni vrnila.

Blagoslovitev in otvoritev nove velike bolnišnice. V Veroni je bila te dni blagoslovljena in otvorjena nova stavba velike javne bolnišnice. Blagoslovitvene obrede je opravil veronski škof, slovenski je prisostvoval kot zastopnik vlade dr. Podtajnik Buffarini Guidi, ki je proglasil otvoritev nove pomembne ustanove. Nova bolnišnica je zgrajena na prostoru, ki meri 150.000 kv. metrov. Kubatura je 180.000 kub. metrov. Stroški izkazuje vrednost 36 milijonov lir. Delovnih dni pri stavbi njih delih je bilo 400.000. Nova bolnišnica, ki ima vse oddelke s področja sodobne medicinske vede, obsega 18 svetlih, udobno zidanih paviljonov.

Sestanek italijanskih dijakov v Monakovem. Agencija Agit. poroča iz Monakova: V italijanskem domu se je sestalo 61 italijanskih dijakov, ki se kot študenti udeležujejo poletnih tetajev nem-

ščine na monakovski univerzi in na zavodu nemške Goethejeve akademije. Temu sestanku so prisostvovali italijanski generalni konzul v Monakovem, fašjski tajnik ter G. U. F.-ov tajnik.

40.000 lir vredno cevko z radijem so našli v cevi odtoknega kanala. Radij je, kakor znano, zelo dragoceno zdravilno sredstvo. Zato zdravniki priporočajo bolnikom, naj na izredno dragoceno zdravilno snov zelo pazijo. Nesreča pa je imela gospa L. S., ki se je zdajvala v sobi št. 21 javne bolnišnice v Bresciji. Prejela je štiri cevi radija, v vsaki cevi po 10 miligramov. Bila je ob odmoru na hodniku. Ko se je vrnila, je opazila, da ji je zmanjkala četrti cevi, vredna okoli 40.000 lir. Vodstvo bolnišnice je takoj poklicalo znane strokovnjake prof. Angela Driga, ki predava na fizikalnem zavodu padovanske univerze. Prof. Drigo se je s pomočjo posebnega aparata, s katerim je že nekajkrat našel izgubljeni radij, takoj lotil dela ter je našel izgubljeno cevko z radijem v cevi odtoknega kanala.

Svedski prestolonaslednik prispeva 25.000 lir za arheološke izkopanine v Italiji. Svedski prestolonaslednik je prispeval 25.000 lir v prid arheološkim izkopanim, s katerimi bo prišel v kratkem Svedski institut v Rimu. Zavodov ravnatelj dr. Sjoquist se je ob tej priložnosti zahvalil italijanski vladi za naklonjenost, s katero pospešuje izkopavanje in druga arheološka dela.

Cene suhim smokvam. Iz Rima poročajo: Minister za poljedelstvo in gozdarstvo je določil sledeče cene suhim smokvam pridelka 1942-43: najboljša kakovost 475 lir za metriski stot, druga vrsta: 455 lir za m. stot, tretja vrsta 415. Specialne smokve: prva vrsta 620 lir, druga vrsta 590 lir. Smokve splošne kakovosti: 420, 400 in 365 lir za m. stot.

Mecenjski dar v prid matematični vedi. Kakor poročajo iz Rima, je daroval eksc. Josip Belluzzo Kralj nacionalnemu zavodu za višjo matematiko znesek 120.000 lir. S tem zneskom bo oživljena ustanova, ki bo imenovana po imenu soproge velikodušnega mecenca. Omenjeni zavod je bil pooblaščen, da sme sprejeti Belluzzov mecenjski dar.

Odlikovanje. S srebrno hrabrostno kolajno sta bila odlikovana v spomin junaško padla poročnik Roberto Corradini iz Raniera pri Rimu, ki je pripadal 132. polku oklopne pehote in poročnik Gaetano Punzi iz Sicigiana pri Salermu, ki je pripadal 14. pehotnemu polku.

Zlato poroko sta praznovala te dni v Villanovi dr. Mondovi senator grof Pietro Orsi in njegova soproga. Slavljenost je bil sporočen poseben papežev blagoslov.

Smrt nekega slavnega basista. V sanatoriju v Cuassu al Monte pri mestu Varese je umrl slavn basist dom. Angelo Masini Pieralli. Njegovo ime ni bilo sicer v zadnjih dveh desetletjih tako popularno, ker se je pred dvajsetimi leti umaknil z odra. Odtlej ni več pel. Svojsas pa

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob delavnikih ob 18. in 18.15, ob nedeljah in praznikih ob 10.30 14.30 16.30 in 18.30

KINO MATICA TELEF. 22-41

Luisa Ferida in Gino Cervi

v močni ljubavni drami iz zdravniškega življenja

Slovo

Film kreposti in odpovedi

KINO UNION TELEF. 22-21

Ohramba osamljene oaze v Afriki je v vseh podrobnostih prikazana v filmu

Giarabub

V glavnih vlogah: Doris Duranti, Carlo Ninci, Mario Ferrari in drugi

KINO SLOGA TELEF. 27-30

Priskrbite si vstopnice že v predprodaji!

Svojevrednost nadvse zanimivo in avtoritativno je filmsko vedomelo ki je polnilo kinodvorane vse Evrope.

Zid Süs

Glavni igralci: Ferdinand Marian, Henrik George, Werner Krauss in Kristina Svederbaum.

Režija: Veit Harlan

je bil basist Masini-Pieralli zelo popularen, njegov bas je bil izredno prodoren ter odmeven. Bil je pevec svetovnega slovesa in formata.

Cerkveni zvon je padel na bližnjo streho. S stolpa cerkve sv. Julijana v Comu so smekali zvon. Pri tem pa se je pretrgala vrvi. Zvon je zgrmel na bližnjo streho, ki jo je prednji in obstal na podstrešju. Na padajočem zvonu je bil nek delavec, ki naj bi pri spuščanju zvona uravnaval vrvi, da ne bi zadel zvon ob zid. K sreči se ni delavcu nič pripetilo. Nesreča ni po posebnem naključju terjala nobene človeške žrtve in tudi škoda se tiče le predre strehe in nekaterih manjših poškodb na podstrešju dotične hiše.

IZ LJUBLJANE

Iz proslava 150letnice rojstva slavnega, italijanskega komponista se bo vršila v opernem gledališču in njen začetek bo v petek, dne 25. t. m. ob pol 7. uri zvečer. Začel bo proslavo simfonični koncert, na katerem bo izvajal "združeni radijski in operni orkester šest Rossinijevih prekrasnih iger, pod vodstvom dirigenta Draga M. Sijanca. Vse podrobnosti priobčimo v prihodnjih dneh. Danes že opozarjamo na prvi slavnostni simfonični koncert nove koncertne sezone. Predprodaja vstopnic bo od jutri dalje pri dnevnih blagajni v Operi.

Še vedno precej toplo. Po dežju prejšnjega teden, je bilo samo dva dni malo hladneje. Minimalna dnevna temperatura je bila doslej najnižja v petek, ko je znašala 9,0, maksimalna pa v četrtek, 18,4. V soboto je bilo jutraj še zopet precej toplo; minimalna dnevna temperatura je znašala v soboto 14,8, včeraj malo manj, 12,4, davi pa približno prav toliko, 12,2. Maksimalna temperatura je znašala v soboto 24,3, ter je bila sorazmerno še precej visoka; včeraj je bilo kljub oblačnemu popoldne skoraj prav tako toplo. Maksimalna temperatura je znašala 23,8. Zračni tlak se drži približno na enaki višini; davi je bil le približno za milimeter nižji kakor v soboto.

Vzorni vrtovi. Zamisel, naj bi Ljubljana dobila vzorne vrtove, da bi se na njih meščani zgledovali, kako je treba pridelovati povrtnino, letos ni bila uresničena, če ne upoštevamo, da so bili vrtovi mestnega vrtnarstva vzorni. Meščanom so bile lahko vzor grede v Tivoliju, kjer je raslo zelje. Kako je pa treba pridelovati krompir, so sprevredili v Zvezdi. Prihodnje leto bo Zvezda namenjena povrtnini, ker nikakor ne kaže saditi krompirja na istem kraju po več let. Čim so krompir pospravili, so tudi že vzorno obdelali zemljo in jo očistili plevela. Tako so se meščani tudi ob tej priložnosti lahko zgledovali, kako je treba ravnati z zemljo, ko je pridelek pospravljen. Mnogo naših obdelovalcev zemlje pa seveda ni treba več poučevati, vsaj tistih ne, ki niso začeli jemati lopat prvič v roke šele zadnja leta, a za druge tudi številne so potrebni javni vzorni vrtovi, če zato, da bi se učili pri njih. Upajmo, da so se letos v resnici česa naučili.

Vpisovanje šolobveznih otrok za šolsko leto 1942-42 v Ljubljani. Starše šolobveznih otrok vabimo, naj svoje otroke vpišejo v šolo. Med šolobvezne otroke po zadnjih odredbah spadajo tudi oni otroci, ki do 31. XII. t. l. izpolnijo 6 let. Vpisovanje bo na vseh ljubljanskih šolah dne 28. 29. in 30. septembra od 8. do 12. ure. Otroci naj pridejo v spremstvu staršev ali odraslih oseb. Otroka je mogoče vpisati samo na podlagi krstnega lista ali družinske knjižice, izkaza o uspešnem cepljenju koz to potrdila o uspešnem cepljenju proti davici. Starši, ki menijo, da je njih otrok nespособen za obisk šole, morajo takoj predložiti zdravniško potrdilo. Nadaljnja obvestila se dode pri šolskih upravitelstvih.

Nakaznice brez odrezkov za krompir. Stranke, ki so dobile septembrske živilske nakaznice brez odrezkov s črkami A, B in C za krompir ter so sedaj že vložile prošnje za te odrezke, naj se zglašajo v veliki dvorani Mestnega doma mestnemu preskrbovalnemu uradu po naslednjem razporedu: v ponedeljek 21. septembra stranke z začetnicami priimka A do G, v torek 22. septembra z začetnicami H do L, v sredo 23. septembra z začetnicami M do S in v četrtek 24. septembra tiste stranke, ki se njih priimki začnejo s črkami S do Z.

Združene trgovce Ljubljanske pokrajine naznanja, da bo vpisovanje v Trgovsko strokovno nad. šolo Združenja trgovcev v Ljubljani za vse tri razrede v dne 22. do 25. septembra vsakokrat od 9. do 11. in od 14. do 17. ure v pisarni Združenja trgovcev, Trgovski dom. Novinci morajo biti stari 14 let in morajo predložiti pri vpisu zadnje šolske spričevalo, učno pogodbo in zdravniški izvid. Za sprejem v šolo mora imeti vsak najmanj tri razrede srednje ali meščanske šole. Učenci z manjšo predizobrazbo bodo sprejeti le v slučaju zadostnega prostora. Učenci z dovršeno nižjo srednjo ali meščansko šolo imajo prednost in bodo pogojno sprejeti v drugi razred. Poznejši vpis učenca se mora

izvršiti le v izjemnih in opravičenih primerih, a to le do 30. septembra, t. l. Vsak učenec (ka) plača pri vpisu Lir 240 letne šolnine, novinci pa poleg tega še Lir 60 vpisnine in učenci III. razredov pa Lir 60 oprostnine. Redni pouk se prične v ponedeljek dne 5. oktobra ob 14. uri. Podrobnosti bodo razvidne na šolski deski.

Seznami davnih osnovnih trgovin z mešanim blagom z začetnicami od A do L bodo razgrnjeni do 4. oktobra t. l. za trgovine z mešanim blagom od črke M do Z pa do 5. oktobra t. l. med uradnimi urami v mestnem odpravnstvu, soba št. 19 v III. nadstropju na magistratu v hiši za vodnjakom. Opozarjamo vse zainteresirane, da seznami davnih osnov niso več razgrnjeni in pritičijo v vratarjevi sobi, temveč v III. nadstropju iste hiše v odpravnstvu.

Vse one trgovce in peke, ki od 14. do 19. t. m. niso v mestni preskrbovalni urad pšili po nakazila, vabi odsek za razdeljevanje moke, riža in testenin, da mu predložijo zelene kontne knjige zanesljivo v ponedeljek 21. t. m. ob 8. jutraj. Te knjige naj pa tedaj predložijo tudi vsi oni trgovci, ki so dobili nakazila za blago minuli ponedeljek 14. t. m.

Novi interesi za gledališki abonma v sezoni 1942/43 se sprejemajo od toka 22. t. m. od 10. ure dalje. Lanskim abonentom so njihovi sedeži rezervirani še do ponedeljka 21. t. m. do 5. ure popoldne. Prijave sprejema uprava gledališča v veži dramskega gledališča vsak dan od 10. do 12. in od 15. do 17. ure. Razpisani so: Premierski abonma, ki dobi vse premiere v Operi in Drami, dva stalna abonmaja red Sreda in Četrtek, ki dobita po 20 dramskih in 18 opernih odnosno operetnih predstav v sezoni in imata predstave redno ob sredah in četrtkih, in abonmaja red A in red B, za isto število predstav v Operi in Drami, vendar na nedoločen dan. Razpisani je še specialni stalni abonma red Torek za 20 dramskih predstav, ki se bodo vprižarjale redno ob torkih. Ugodnost abonmaja predstavljajo predvsem znatni popusti, ki jih uživajo stalni posetniki gledaliških predstav. V razmerju z dnevnimi cenami uživa obonent 20% popusta, državni in samoupravni uradnik pa doseže celo 30% popusta. Uprava gledališča vabi k množičnemu odzivu in prijavam za abonma, ki tvori stalen kader posetnikov naših umetniških zavodov.

Nakazila za krompir. Obenem z oktoobrskimi živilski nakaznicami dode stranke, ki niso pridelovalci krompirja, posebna nakazila za nabavo krompirja. Ta nakazila bodo veljavna do konca meseca aprila. Zato pa že sedaj opozarjamo, naj vsi vestno pazijo na ta nakazila, da jih kakorkoli ne izgube ali uničijo, ker v nobenem primeru ne bodo mogli dobiti drugih nakazil.

Vpisovanje na strokovno nadaljevalni obrtni šoli za mehanike in tehnične obrti v Ljubljani. — Ledina se bo vršilo za prvi razred v sredo, dne 23. septembra od 9. do 11. ure popoldne v šoli na Grabnu, Cofzova cesta, za drugi in tretji razred pa v četrtek, dne 24. septembra ob istih urah. Učenci naj prinese s seboj zadnje šolsko izpričevalo in učno pogodbo.

Ravnateljstvo drž. klas. gimnazije sporoča, da se bodo vršili na zavodu a) sprejemni izpiti v sredo in četrtek dne 23. in 24. septembra vsakokrat od 8. dalje, b) nižji teč. izpiti od 22. septembra dalje in c) višji teč. izpiti od 25. septembra dalje. Podrobni razpored visl v veži uršul. mešč. šole.

Glasbena akademija in srednja glasbena šola. Popravni izpiti se bodo vršili 24. in 25. septembra. Razpored je nabit na objavnih deskah zavoda.

Hitite s prijavo kuriva. Mestni uslužbenci se pobirajo prijave za kurivo, vendar po pobiranju zelo ovirajo zamudniki, ki še niso izpolnili formularjev ter jih še niso oddali hišnemu gospodarju ali hišniku. Ker je pa treba čimprej zbrati vse podatke, da se lahko prične z dodelitvami kuriva strankam, opozarjamo mestni preskrbovalni urad, da so dobili mestni uslužbenci nalog, naj nikamor ne hodijo po dvakrat po prijave, ter naj ne čakajo nanje, temveč naj vzamejo samo one, ki so že pripravljene pri hišnem gospodarju ali hišniku. Stranke naj si same pripišejo vse posledice, če ne bodo o pravem času oddale prijavo, koliko imajo in koliko še potrebujejo kuriva.

Vpisovanje za II. deklško ljudsko šolo (licej) se vrši v zavodu Notre Dame na Marmontovi cesti št. 23 in sicer: za nove učenke za I. razred 28. in 29. sept., za vse ostale razrede in otroški vrtec pa 30. sept., vsakokrat od 8. do 12. Zdravniški pregled novoprijetih učenek bo 29. sept. ob pol 12. 30. sept. je vpisovanje tudi v otroški vrtec pri ss. frančiškankah na Mirju.

ŠAH

Dva turnirja v Monakovem

V organizaciji nemške šahovske zveze se je začel v torek v Monakovem šahovski turnir, na katerem naj bi se prvič odločilo, komu pripada naslov evropskega šahovskega prvaka. K sodelovanju je bilo povabljenih naslednjih 12 igralcev, ki jih navajamo, kakor so bili izzrebani: 1. Stoltz (Svedska), 2. dr. Aljehin (Francija), 3. Foitys (Protektorat), 4. Relistab (Nemčija), 5. Junge (Nemčija), 6. Keres (Estonska), 7. Rabar (Hrvatska), 8. Rohaček (Slovaška), 9. Bogoljubov (Poljska generalna gubernija), 10. Richter (Nemčija), 11. Barcza (Madžarska), 12. Napolitano (Italija).

Ze prvo kolo se je končalo z nekaterimi velikimi presenečenji. Med njimi je nedvomno največje zmaga italijanskega zastopnika Napolitana nad svedskim prvakom Stoltzem. Stoltz je bil v prav dobrem položaju, ki pa je kril razne možnosti. Ker ni kombiniral pravilno, ga je Italijan nadigral in se je moral vdati. Bogoljubov je imel za nasprotnika Relistaba. Izkoristil je njegovo otvortivno napako in zmagal. Bila je to prva zmaga na turnirju.

Izvrstno je igral tudi svetovni prvak Aljehin, ki je imel za partnerja Barczo. Aljehin mu sploh ni pustil do besede. Njegov tekmeč Keres je premagal Rabarja. Junge je igral z Rohačkom. V končnici je stal boljše. Pričačkavali so, da mu bo uspelo zmagati, ker igra končnice običajno zelo solidno. Sprejeda pa je važno potezo nasprotnika in izgubil. Richter je igral s Foitysem. Žrtvoval je kmeta za napad. Igra je trajala pet ur in ko je bila prekinjena, je imel Foitys še vedno kmeta več.

Istočasno se je začel tudi drugi turnir, ki bi ga lahko imenovali kvalifikacijski turnir. Zmagovalec in drugoplasirani igralci imata namreč pravico sodelovati na turnirju za evropsko prvenstvo, ki bo organiziran prihodnje leto. V prvem kolu je Ahues (Nemčija) premagal Kinmarka (Svedska), Daniesson (Svedska) pa Norico (Italija), Partij Nestler (Italija) — Subarič (Hrvatska) in Fuster (Madžarska) — Samarian (Rumunija) sta se končali neodločeno. Prekinjena je bila po peturnem igranju partija med Müllerjem (Nemčija) Szyljem (Madžarska). Holandec Roelle je počival, ker Bolgar Cvetkov še ni prišel.

Naše gledališče

DRAMA

Torek, 22. septembra v 17.30: Učiteljica. Izven. Zelo znižane cene od 10 lir navzdol.

OPERA

Sreda, 23. septembra ob 17: Baletni večer. Izven. Znižane cene od 18 lir navzdol.

Radio Ljubljana

TOREK, 22. SEPTEMBRA 1942-XX
7.30: Slovenska glasba. 8.: Napoved časa — Poročila v italijanski. 12.20: Plošče. 12.30: Poročila v slovenski. 12.45: Duet harmonik Malgaj. 13.: Napoved časa — Poročila v italijanski. 13.15: Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenski. 13.20: Lahko glasbo vodi dirigent Gallino. 14.: Poročila v italijanski. 14.15: Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijanec — Operna glasba. 14.45: Poročila v slovenski. 17.15: Koncert sopranistke Nade Stritarjeve. 17.35: Koncert violinistke Marie Sechhi. 19.30: Poročila v slovenski. 19.45: Operna glasba. 20.: Napoved časa — Poročila v italijanski. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenski. 20.30: Vojaske pesmi. 20.45: Svečanosti legionarjev. 21.15: Narodna glasba — Orkester vodi dirigent Zeme. 21.45: A. Nicoterra: Pogovor s Slovenci. 21.55: Koncert tria Slaj-Burger-Lapovšek. 22.30: Pesmi in napevi. 22.45: Poročila v italijanski.

Inseriraj v „Slov. Narodu“

Inserirajte v „Slov. Narodu“

PREMOG DRVA

I. Pogačnik

LJUBLJANA

Boboričeva ulica 5

Telefon 20-59

PAPRIKA MARICH

Pepe rosso italiano garantito puro! In vendita presso i migliori negozianti di generi alimentari e commestibili.

talljanski rdeči poper za jamčeno čist. V prodaji pri boljših trgovcih jestvini in kolonijalnega blaga

DIITA M. MARICH

TORRE ANN. CENTRALE (NAPOLI)

Sai quando si chiude la Lotteria?

Ali veš kdaj se zaključita loterija?

La vendita dei biglietti della Lotteria di Merano si chiude irrevocabilmente domenica 27 a mezzanotte. Non attendere proroghe né rinvi, perchè non ve ne saranno, essendo l'estrazione dei premi collegata col Gran Premio di Merano che si corre a data fissa l'11 ottobre. Affrettati quindi a comperare qualche biglietto se non vuoi rimanere escluso dall'imminente distribuzione dei milioni. Con 12 lire puoi fare la tua felicità per tutta la vita.

Prodaja srečk Loterie di Merano se zaključita neprekinjeno v nedeljo 27. oktobra. Ne pričakuj odlašanj in odgoditev, kajti jih gotovo ne bo, ker je žrebanje združeno z Veliko Premijo di Merano, ki se bo dirkala na dan 11. oktobra. Poturi se torej kupiti kakšno srečko, ako nečeti ostati izključen od bližnjega razdeljevanja milijonov. Z 12 lirami si lahko napraviš srečo za vse življenje.

Lotteria di Merano podari milijone osemu, ki kupi srečko za 12 lir do 27. septembra popolno.

Per l'acquisto dei biglietti rivolgersi all'Intendenza di Finanza, Trieste, rimettendo L. 12,— per ogni biglietto, più le spese postali.

Srečke lahko kupite pri: Intendenza di Finanza, Trieste, s tem, da nakazete tjakaj L. 12,— za vsako srečko in poštne stroške.

„Naprava za opazovanje ljubljanskega poldnevnikarja“

Zanimivi načrti o ureditvi Zvezde — Kako smo dobili ta park, kjer je stal do začetka prejšnjega stoletja kapucinski samostan

Ljubljana, 19. septembra. Motite se, če mislite, da imamo Zvezdo že od njega dni ter da je nerazdružno zvezana z nastankom samega mesta. V resnici okolica Zvezde ne spada med starejše mestne okraje, kar je dovolj znano Ljubljancem. Zvezda sama je pa nastala še pozneje, ko je bilo blizu že precej hiš. Zvezda je v nekdanjem kapucinskem predmestju, ki bi ga lahko imenovali tudi samostanski predmestje, saj je bilo v njem 5 samostanov. Ime »kapucinski predmestje« se je še ohranilo v imenovanju ljubljanskih katastrskih občin. Čeprav Zvezda ni posebno stara, ima vendar precej bogato in zelo zanimivo zgodovino. Zanimalo vas bo, kako je nastala. Znamenita je že po svojem nastanku in lahko bi celo trdili, da njena zgodovina ni zgolj krajevna, temveč da je v zvezi — s svetovno zgodovino. Zvezda je namreč nastala v zvezi z znanim ljubljanskim kongresom l. 1821.

Vpliv emonskega obzidja

Ob neki priložnosti smo že omenili, da je emonsko obzidje dalo posredno obliko Zvezdi, odnosno trgu ob njem. Segalo je namreč na severni strani do sedanjega trga in ob njem je precej velik obrambni jarek. Ostanek jarka je vplival na poznejše oblikovanje okolice, na zadržavo prostora. Kapucinski samostan z vrhom je zavzel prostor sedanje Zvezde. Samostan je imel vrt z ograjo, kakršni so značilni za ljubljanske samostane (franciškanski in ursulinski samostan). Ograja je bila usmerjena vzporedno z nekdanjim obrambnim jarkom.

Prostor last habsburških knezov

Zemljišče je bilo v srednje veku last habsburških knezov. Samostan je bil sezidan menda v začetku 17. stoletja, ker je štajerski vojvoda Ferdinand, poznejši cesar Ferdinand II., podaril zemljišče kapucinom l. 1607. Kapucini so bivali tam približno 200 let. Nekateri so mislili, da je Jožef II. pregledal tudi ljubljanske kapucine, v resnici pa ni odpravil kapucinskega samostana. Kapucini so ostali v Ljubljani do francoske dobe. Iz Ljubljane so se preselili leta 1810, menda zato, ker so samostanska poslopja potrebovali Francozi za vojaške namene. Zanesljivo ugotovljeno je, da so cerkev spremenili in konjski hlev in skladnice. V samostanu je bila vojašnica.

Kaj naj počno s samostanom?

Po odhodu Francozov se je vsiljevalo vprašanje, kaj naj počno s samostanom, poslopji, ki so bila slabo ohranjena. Poslopje je prevzel verski sklad l. 1814. Poslopje razmerje je pa bilo precej zamotano, kajti samostanska poslopja je moral vzdrževati magistrat. Po odhodu Francozov se je v bivšem samostanu naselilo avstrijsko vojaštvo. V prvem nadstropju samostana je bil vojaški transportni oddelek. Dalje je bilo v samostanu veliko skladišče artiljerije, lesa in kruhama. Tam je bila tudi vojaška ječa. V arzenalu je bilo 500.000 krogel in granat ter 8 topov. Cerkev so spremenili v senik; v nji so hranili okrog 1000 stotov sena. Poslopji niso več vzdrževali in cesar je odločil, naj samostan s cerkvijo podro, zemljišče pa razprodajo.

Samostan so podrl leta 1815

L. 1815 so najprej sklepali o nadaljnji usodi samostana. Sklenili so prepeljati strešivo na Ljubljansko polje, poslopja in vrt pa prodati na javni dražbi. Ko so poslopja prodali, so izkopali kosti pokopanih menihov; ob samostanu je bil namreč tudi pokopališče kakor v starih časih navadno v cerkvah in okrog njih. Prepeljali so 16 vozov kosti na pokopališče k Sv. Krištofu. Februarja l. 1815 so prodajali cerkev in poslopja. Cenilna vrednost je znašala 2510 gld. 50 kr., poslopja so pa izdražili za 2512 gld. 36 kr. Magistrat je kupil od verskega zaklada zemljišče, ki ga je potreboval za razširjenje cest. Plačal je za to in za prepuštev pravic, ki jih je samostan nekdanje užival, 847 gld. 37 kr.

Kvadratni seženj po 50 krajcarjev

Zanimalo vas bo tudi, po čem je bil v tistih časih svet na kraju sedanje Zvezde. Ko so razprodali vrt, so ga razdelili na 8 delov (parcel). Zemljišče je bilo naprodaj po 50 krajcarjev kvadratni seženj. Vse prostore Zvezde je bil ocenjen le na 1912 goldinarjev 25 krajcarjev. Kupci se pa menda kljub nizki ceni niso posebno putili za zemljišča, saj so bila prodana le malo

dražje kakor je znašala cenilna vrednost, za 1950 goldinarjev. Parcele je kupilo 6 kupcev. Kupci so bili ugledni ljubljanski trgovci. Prodaja je bila zvezana s pogodbo, da morajo kupci zazidati zemljišča najpozneje v 4 letih in hiše pokriti z opeko. Če bi v predpisanim času zemljišče ne zazidali, bi kupnja zapadla. Iz tega torej spredvidno, da je bil samostanski vrt v začetku namenjen za zazidavo. Naključje je pa hotelo, da samostanski vrt ni bil zazidan. Medtem ko je zdaj že skoraj povsem zazidan vrt franciškega samostana in ko se je znatno skrčil ursulinski vrt (prej plemiški, najljepši vrt v Ljubljani, odnosno pri Ljubljani), je ostal ohranjen v celoti kapucinski vrt, a seveda v precej spremenjeni obliki.

Če bi ne bilo ljubljanskega kongresa

Če bi ne bilo ljubljanskega kongresa, ne moremo povedati, kakšen bi bil kraj sedanje Zvezde. Parka bi najbrž ne bilo. Kupcem samostanskega vrta se ni posebno mudilo zidati. Parcele bi morale biti zazidane že do l. 1821, torej do leta, ko je bil sklican v Ljubljani kongres po napoleonskih vojnah. V tistem letu so sklepali v Ljubljani o nadaljnji usodi Evrope. Zemljišča v sedanji Zvezdi so ostala prazna in neurejena ter nedvomno niso bila v okras mestu, ki se je pripravljalo, da sprejme tako odlične goste, vladarje in njihovo spremstvo, diplomate itd. Kupci zemljišč so se začeli bati, da bodo izgubili zemljišča, ker jih niso zazidali ob določenem času, zato so jih ponudili v nakup magistratu za 1950 goldinarjev, torej brez dobička. Toda prodali bi zemljišča samo pod pogojem, da jih magistrat porabi za javni vrt. Kako je prišlo do te zamisli, zdaj lahko le ugibamo. Morda kupci niso želeli, da bi izkoristili lepe parcele kdo drug, če jih že sami niso mogli. Vendar smemo tudi domnevati, da jim je bila pri srcu kolikor toliko lepota mesta. Magistrat pa ponudbe ni takoj sprejel in začel se so tožbe, ker kupci niso izpolnili pogoja. L. 1821 ob kongresu bivši samostanski vrt še ni bil last magistrata, vendar ga je dal magistrat zravnavati ter zasino polepšati, ker se lastniki sami niso zganili. Nastanek Zvezde ali prva regulacija tega parka je treba torej določiti na leto 1821. Vendar pa tedaj še ni bilo pravega parka in ne drevoredov. Tudi ni bilo še določeno, da bivši samostanski vrt postane »javni vrt«.

855 goldinarjev za ureditev Zvezde

Še v letih po kongresu, ko so trg s sedanjo Zvezdo vred že imenovali »Kongresni trg«, so bila zemljišča še last zasebnikov, ki so se tožarili z magistratom. Kupci zemljišč so bili še l. 1824 lastniki sedanje Zvezde. Končno pa je menda prišlo do mirnega sporazuma, ni pa znano, kako so se pogodili. Vemo le, da so 8. januarja leta 1824 na magistratu sklenili posaditi drevje na Kongresnem trgu in v ta namen se je 18. februarja istega leta sestala komisija. Za nasad so prvotno namenili 808 goldinarjev 44 kr., stroški so pa med delom narasli na 855 gld. 33 kr. Ohranjen je ostal samostanski vodnjak, ki je slovel po dobri vodi. Ko so urejali park, so namerali lepo urediti tudi vodnjak in kamnosek je izdelal v ta namen proračun, ki je znašal 589 goldinarjev. Načrt pa ni bil uresničen in do novejšega časa je bil vodnjak zagrnjen z zemljo. Uredili so ga pred leti in če bi odpovedal vodovod, bi se lahko poslužili vode iz vodnjaka.

Razni načrti za Zvezdo

Menda ni bilo v Ljubljani izdelano za nobeno ureditev toliko načrtov, odnosno sproženo toliko zamisli kakor za priljubljeno Zvezdo. Še preden je bila Zvezda — park z drevoredi v obliki zvezde, ob času ljubljanskega kongresa, so delali razne načrte v zvezi z njo. Kakor rečeno pa l. 1821 najbrž še niso resno mislili na stalno preureditev bivšega samostanskega vrta v park. Pač pa so namerali postaviti tam v spomin na kongres obelisk, kar omenjamo zaradi tega, ker bi bila z obeliskom združena »naprava za opazovanje ljubljanskega poldnevnikarja«. To napravo je ponudil urediti prof. Anton Funtek in njegov načrt hrani mestni arhiv. Obelisk bi veljal 500 goldinarjev, pa se jim je zdel predrag in načrta niso uresničili. Na kongres nas spominja le eno skromno poslopje, paviljonček, glorieta v Mestnem logu, kjer sta se cesarja krepčala med lovom. Omenimo naj še zamisel iz prejšnjega stoletja, naj bi Zvezda postala spomeniški park, to se pravi, naj bi v nji postavili več spomenikov našim zaslužnim možem. Od te zamisli je pa ostalo samo to, da so pozneje postavili v Zvezdi spomenik Radetzkemu.

Inserirajte v „Sl. Narodu“!

Elbrus, gora bogov in duhov

Stoletja so spletla okrog tega gorskega orjaka mnogo pravljic

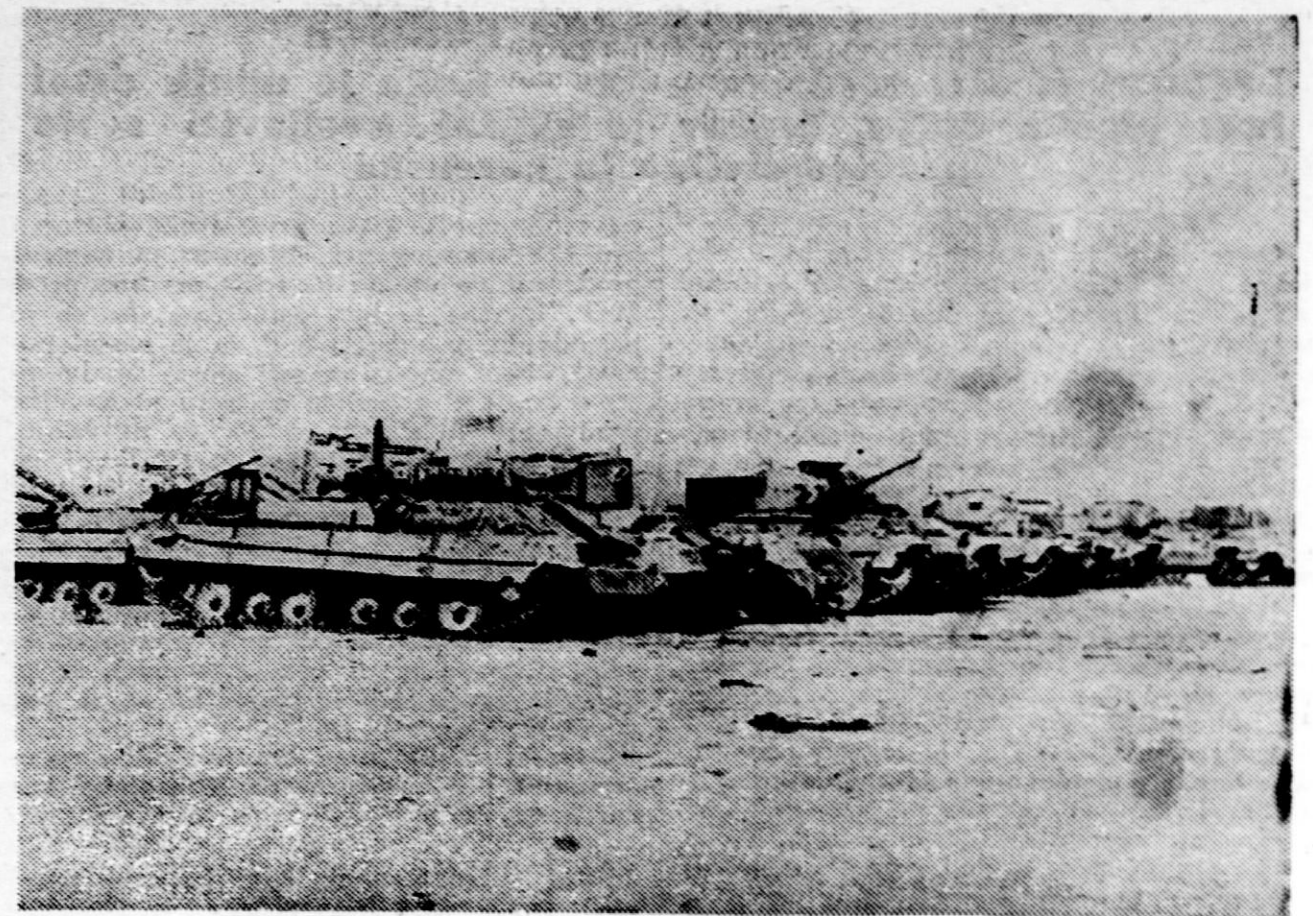

Najvišji vrh kavkaškega pogorja je Elbrus, gora bogov in duhov, kakor jo imenujejo prebivalci gorskih krajev Kavkaza. Kavkaško pogorje je sploh izredno bogato na naravnih lepotah in razgledih iz njegovih vrhov so nekaj edinstvenega. Če jih vidi človek, kako se dvigajo med oblake in leskečejo pokriti z večnim ledom in snegom in zaliti s sončnimi žarki, se mu zdi, da vidi prizore iz sanj ali pojave iz nadnaravnega sveta. Kdor je kdaj stal vrh Elbrusa in zrl doli na zelene pokrajine in sinje morje, na ponosne grebene kavkaškega pogorja, mu bodo ostali ti prekrasni prizori vedno v spominu. Na eni strani se vidijo prostrane ruske stepe, na drugi pa črno morje.

Kavkaz se je nekako ločil od glavnega pogorja in stoji sam zase. Tudi njegova vulkanska oblika ne kaže nič skupnega z drugimi kavkaškimi gorskimi orjaki. Zato je pogled nanj še posebno lep. Na širokem

podnožju, ki ima na robu samo do 4000 m visoke grebene, se dviga iz okoliških dolin in zaključuje v obliki konice. Na njem je mnogo lednikov, ki se pronicajo že v višini 3600 m in segajo globoko doli v doline. Elbrus je največja ledeno stoječa ledeniška gora med vsemi alpskimi in kavkaškimi gorskimi orjaki. Daleč na okrog kraljuje ta gora po svoji masivnosti in enostavnosti obliki.

Povezanost ognjene in ledene dobe, snega in lave na eni ter temnih mračnih skalnatih pečin na drugi strani daje Elbrusu svojstveno lice. Prebivalci kavkaških gorskih krajev mu pravijo Bela gora. Okrog Elbrusa so spletla stoletja mnogo pravljic. Ena govori o princu Beštai, ki mu je iz ljubosumnosti razklal glavo, druga o orjaški ptici Simur, ki povzroči samo s krili, pa prihrumi nevihta, če pa zapoje, posije sonce. Tretja govori o Noetovi barki, ki je obšla na vrhu Elbrusa, preden je dosegla

Angleški tanki, izločeni iz boja v Severni Afriki

vrh Arabata. Končno govore razne pravljice o duhovih, živčih vrh Elbrusa. V mnogih jezikih prebivalcev kavkaških gor se imenuje Elbrus tudi kralj duhov, gora bogov, bivališče blaženih ali sveta gora. Ime Elbrus samo naj bi izviralo iz besed brust. Elbrus ima namreč dva vrhova, dve okrogli z večnim snegom pokriti kupoli.

Vseh časih je črpala človeška fantazija bogato gradivo iz tega gorskega orjaka. Že v starih časih so se pa ljudje ukvarjali z mislijo, doseči njegov vrh. Prebivalci gorskih krajev na Kavkazu so bili seveda prepričani, da je ta cilj nedosegljiv, kakor so bili prepričani tudi prebivalci gorskih krajev drugod, da človeška noga ne more

stopiti na vrhove gorskih velikanov. Če bi pa le stopil kdo na njegov vrh, bi bil po praznoverju domačinov izgubljen.

Plezanje na vrh Elbrusa je razmeroma lahko in enostavno, ker ima ta gora pač tako obliko. Nobenih posebnih tehničnih priprav ne potrebuje plezalec. Seveda bi pa tudi tu brezskrbnost ne bila na mestu. Kakor druga visoka pogorja, tako ima tudi kavkaško svoje naravne ovire in nevarnosti. Računati je treba z nevihtami, meglo, mrazom in višinskim zrakom. Nenadne izpremebe vremena, snežni meteži ali gosta megla postanejo lahko plezalcu usodne. Dole pa na Elbrusu še ni bilo nobene večje nesreče, ker so plezali nanj samo izkušeni, previdni plezalci.

Sladkorna pesa v jugovzhodni Evropi

Pridelek je bil manjši od lanskega, pač pa boljši

Vremenski pogoji za razvoj sladkorne pese v prvi polovici avgusta v poedinih evropskih državah niso bili enaki. V nekaterih državah so imeli vroče poletje brez padavin, drugod je bilo pa razmeroma hladno in deževno vreme. V drugi polovici avgusta je bilo pa po pretežni večini lepo, vroče vreme in malo dežja. V splošnem so bili vremenski pogoji v srednjih, vzhodnih in severnih evropskih državah za rast sladkorne pese zelo ugodni. Iz vseh držav prihajajo poročila o boljših izgleh pri pridelku sladkorne pese po kakovosti kakor je bil lani. Čutilo se je pa vedno bolj suho vreme. Pridelek je bil zato po količini manjši, po kakovosti pa boljši od lanskega.

V Bolgariji bo letos na razpolago 40 do 42 ko da so listi sladkorne pese že v avgustu oveneli. Tudi razvoj pese saem je občutno trpel zaradi suše. Pridelek bo približno za eno tretjino manjši od lanskega. Cenijo ga na 290 do 300 tisoč ton. Pač bo pa v pesi letos mnogo sladkorja. Sladkorna kampanja se je pričela v vseh bolgarskih sladkornih tovarnah v prvi polovici septembra.

Bolgariji bo letos na razpolago 40 do 42 tisoč ton lanskega sladkorja.

V Srbiji je bilo v juliju in v prvi polovici avgusta tudi lepo vreme brez padavin. Izdatnejši dež so imeli šele po 15. avgustu. Kakor v drugih evropskih državah se lahko letos tudi v Srbiji jasno razločujeta dve kategoriji sladkorne pese. Zgodnja sladkorna pesa je lahko v polni meri izkoristila pamladni dež in se je lepo razvila. Poznejše sejana je zaostala v rasti, ker ni bilo dežja. Zato je zgodaj sejana obrodila dobro, pozno pa bolj slabo.

Na Hrvaškem so bili vremenski pogoji podobni kakor v Srbiji. Po hudi suši je v drugi polovici avgusta izdaten dež namočil zemljo in sladkorna pesa si je opomogla. Povprečni pridelek bo pa komaj večji od enega vagona na katastralni oral. V Turčiji so začeli pospravljati sladkorno peso že v avgustu. Pridelek je bil manjši od lanskega. V splošnem lahko torej rečemo, da je bil letošnji pridelek sladkorne pese v državah jugovzhodne Evrope po količini manjši od lanskega, po kakovosti pa boljši.

Živilske nakaznice

v starem Rimu

Na svetu ni nič novega. Živilske karte so poznali že stari Rimljani. Vse v sedanjo vojno zapletene države so bile prisiljene seči po tem sredstvu za pravično razdelitev živil. Tudi v prvi svetovni vojni so bile uvedene živilske nakaznice, ki pa, kot rečeno, niso izum naše dobe. Že stari Rimljani so imeli zelo podoben sistem enakomernega razdelitve živil in denarnih podpor. Stari Rimljani so morali seči po živilskih nakaznicah tako v vojnem, kakor tudi sicer v težkih časih, ko je bila letina slaba in ko so se živila podražila. Kakor poznamo zdaj krusne karte, so imeli stari Rimljani žitne karte, na katere so dobivali žito in moko. Žito je dobivalo v prvi vrsti siromašno podeželsko prebivalstvo, moko pa meščani. S kartami so hodili ljudje po žito in moko po vseh delih mesta. Na kroglo in v velika skladišča.

Seveda stari Rimljani niso poznali živilskih nakaznic v sedanji obliki. Imeli so desčice, na katerih je bilo v vosek vtisnjena na količina vsakokratne dodelitve živil. Ko je dobil prejemnik pripadajočo mu količino živil, so mu na desčici izbrisali odgovarjajoče mesto. Nekaj časa so bile v starem Rimu v rabi tudi kroglice, določene velikosti za odgovarjajoče vrste živil. Na krog-

licah je bila označena teža pripadajoče količine živil. Ob prejemu so ljudje te kroglice oddajali.

Tudi v starem Rimu so že poznali nezaposlenost in vse njene posledice. Nezaposleni so dobivali od države podpore. Tudi za ta primer so imeli karte odnosno desčice, na katerih je bilo zabeleženo, koliko je kdo dobil podpore in kdaj.

Berlinska Filharmonija v Bukarešti

V soboto je prispela berlinska Filharmonija iz Kronštata v Bukarešto. Vodi jo generalni glasbeni ravnatelj Hans Knappertsbusch. Istega dne je priredila v slavnostni dvorani Atheneuma svoj prvi koncert, posvečen v celoti Beethovnu. Občinstvo je sprejelo nemške godbenike z velikim navdušenjem in koncert je dosegel izreden uspeh. Drugi koncert je priredila berlinska Filharmonija v nedeljo. Spored je obsegal Schuberta, Brahmsa in Mozarta. Tudi ta večer je bil pravo doživetje glasbenega užitka. Na splošno željo je priredila berlinska Filharmonija v Bukarešti še tretji koncert.

POZNA JO

Ona: — Sestaneva se torej ob šestih. Jaj pa če bi se kdo izmed naju zakasnili? On: — Nič ne de. Bom pa počakal.

D. Du Maurier:

Prva žena

Roman

Pobesila sem oči ter jih znova vzdignila proti oknu; šele zdaj sem začutila, da se mi vrti in da mi sili v glavo huda vročina. Pot mi je curkoma tekla po vratu sem se v vežo, sedla na prvi stol, ki mi je prišel pod roko, in negibno obsedela, držeč se s potnimi rokami za kolena.

»Frith!« sem zaklicala. »Frith... ali ste v obednici?«

»Da, gospa.« Takoj se je pokazal in stopil k meni. »Nikar se mi preveč ne začudite, Frith, toda... zdi se mi, da bi popila kozareček konjaka.«

»Takoj, gospa.«

Krčevito sem se zgrabila za kolena, dokler ni Frith prišel z kozarcem pijače na srebrnem podnosu.

»Ali vam ni dobro, gospa?« je rekel. »Želite, da pokličem Klariso?«

»Ne, Frith, saj bo hitro minilo.« sem odgovorila.

»Malce razgreta sem; nič hudega ni.«

»Zelo vroč dopoldan je, gospa. Res zelo vroč. Skoraj dušev, bi rekel.«

»Da, Frith, dušev.«

Popila sem konjak in postavila kozarec nazaj na podnos.

»Morda so vas te petarde nekoliko prestrašile,

gospa,« je rekel Frith. »Pok je bil tako nepričakovan.«

»Da, res nepričakovan.«

»In od vročine pa od tega, da ste bili vso snočjo noč pokonci, vas je nemara obšla slabost, gospa.«

»Res je, Frith, slabost me je obšla.«

»Kaj ne bi hoteli malce leči, za pol urice? V knjižnici je hladno.«

»Ne... Narobe, še malo, pa pojdem ven. Nič ne skrbite.«

»Kakor izvolite, gospa.« Odšel je in me pustil samo v hladnem miru dvorane. Vsaka sled o veselici je bila izginila, kakor da je ni nikdar bilo. Veža s svojimi portreti in stenskiimi zbirkami orožja je bila spet siva, tiha in stroga kakor zmerom. Misel, da sem snoči tu, ob znožju velikih stopnic, v sinji obleki pozdravljala okrog pet sto ljudi, ki so prihajali mimo mene, se mi je zdela skoraj nemogoča. Nemogoče se mi je zdelo, da bi bila stala na min-strelski galeriji stojala za note in godbeniki, ki so igrali, eden na gosli, drugi na boben...

Vstala sem in spet odšla na teraso. Megla je bila že visoko nad vrhovi dreves. Gozdi okraj trat so se bili očistili. Nad mojo glavo je skušalo blede sonce predramiti težko nebo. Vroče je bilo bolj ko kdaj. Težan dan, kakor je bil rekel Frith. Mimo mene je glasno pribrežala nadležna čebela, ki je iskala cvetnega prahu; nato se je zarila v kelih neke cvetlice in mahoma utihnila. Na trati je bil

vrtnar pognal kosilni stroček. Prestrašena konopljenka je prhnila izpod vrtečih se rezil in zletela proti rožnemu vrtu. Vrtnar se je sklanjal nad držajem stroja ter ga počasi vodil po bregu nizdol, raz-tresaje pokošeno travo, pomešano z rožnatimi glavicami marjetic. Zrak mi je prinašal sladki vonj po topli travi; in zdajci je solnce predrlo meglo in me zajelo v svojo toplo, krepko bleščavo. Požvižgala sem Jasperju, pa ga ni bilo. Morda je bil stekel za Maksimom na obalo. Pogledala sem na uro: dvanašji in pol je bilo proč, pičlih dvajset minut je manjkalo do ene. Včeraj ob tej uri smo sedeli Maksim, jaz in Frank na vrtniku pred pisarno in čakali, da nas njegova služkinja pokliče h kosilu.

To je bilo pred štiriindvajsetimi urami. Maksim pa Frank sta me dražila in se šalila zastran mojega kostuma. »Oba vaju čaka največje presenečenje v vsem vajinem življenju. Videla bosta,« sem jima obetala.

Danes mi je bilo od sramu umreti, ko sem se spominjala svojih besed. In zdajci sem se prvič zavedala, da Maksim ni bil odšel, kakor sem se bala. Glas, ki sem ga bila slišala na terasi, je bil miren in pokojen. Bil je glas, ki sem ga poznala, ne snočnji glas, ki ga je imel tam, ob znožju velikih stopnic. Maksim ni bil nikamor odšel. Bil je spodaj, na obali, normalen, razumen človek, ki se je imel v oblasti. Šel je bil na izprehod, prav tako, kakor je bil rekel Frank. Tja do rtiča je bil šel, in od onod je bil videl ponesrečeno ladjo. Vsi moji strahovi so bili neosnovani. Nič se mu ni zgodilo; mogla sem

se pomiriti. To seveda ni pomenilo, da ne bi bil moj snočnji doživljaj nekaj strahotno poniževalnega, nekaj, česar se zdaj nisem mogla povsem razumeti in čemur se je upiral moj spomin, nekaj, kar bi bila najrajši hkratu s starimi, pozabljenimi strahovi svojih otroških let za zmerom globoko pokopala na dnu zavesti. A vse to se mi ni zdelo važno, samo da ni bil Maksim izginil.

In tako sem tudi jaz krenila po vijugasti stezi, ki je vodila skozi gozde na obalo.

Nebo se je bilo malone zjasnilo, in ko sem prišla v zaliv, sem takoj opazila majhno ladjo, ki je vsa nagnjena stala kakšni dve milj od obale, s kljunom obrnjena proti čerem. Ubrala sem pot po zidu in se naslonila tam, kjer ga je bilo konec. Na kletčevju se je zbiralo precej ljudi, ki so bili najbrže prišli iz Keritha po stezi za obalne čuvaje. Klečevje in rtič sta spadala k našemu posestvu, toda pot po obalnih skalah je bila vsem dovoljena. Nekateri teh gledalcev so se bili spustili po klečeh nizdol, da bi boje videli nasledjo ladjo. Krma je bila dvignjena v nevarnem kotu; celo brodovje čolnov je že mrgolelo okrog nje. Rešilni čoln je pravkar prihajal. Videla sem, kako je v njem nekdo vstal in skozi govorilo zakričal nekaj, česar nisem razumela. V zalivu je bilo še dokaj megla, in obzorje je bilo zastrto. Sopiha je se je približala motorna šalupa temnosive barve; v nji je bila skupina mož, med temi nekateri v uniformah, najbrže kerithski pristadniški kapitan, ki ga je spremljal Lloydov opravnik.